

שנה ז (תשפ"ג)

אוצר פנים באתגרות והתחלות

◆ ויקרא ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכל שונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר
הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהדיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת קדו טללי ברכה

יב

אומרים עליך צדיק אתה
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

י

האוהב ישראל מאפטא
העיד על עצמו שהיה מלך וכהן גדול
מעשי צדיקים

א

בכל יום בת קול יוצאת,
אך גם אתה יכול לשמוע אותה?
אוצר פניני ההסידות

העלונים: אביר יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום
ובחדת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכותלי בית הדין • מגדנות

תורת מנחם

קדשת לוי | קרוב - הקרבת והעלאת כל טובה הנפאה לאדם לבורא כרוך הוא
 תורת הרמ"ל | כל יהודי שומע בדרגתו את הבת קול המשר ומשה שמע זאת בדרגה הנבונה ביותר
 מאור עינים | הבורא יתברך שוכן בתוככי כל רשע ומעוררו לשוב
 שם משמואל | קשבת על האדם להתעלות באהבה ודבקות כדרגת מלאך

אוצר פניני החסידות
 תורת מנחם | שם הפרשה מורה על מהותה
 בית אברהם | כל יהודי שומע בדרגתו את הבת קול המשר ומשה שמע זאת בדרגה הנבונה ביותר
 לקוטי תורה | הארה הנפא משמים חולפת לאחר זמן אך המתנועע ומכין עצמו נשארת אצלו הארה בקביעות
 תפארת בנים | באור מאמר חז"ל 'כל שאינו מהם אינו בהסתר פנים' - הנופל ממוזנות האמונה בעת הסתר פנים
 פתוחי חותם | המאכיל עניים על שלחנו צריך גם לפרס את הפת כדי שלא יתבשו
 פתוחי חותם | צריך להתפלל בכל שלם ללא מחשבות זרות ולאט ובתנונים
 תולדות אדם | ושמעה קול אלוה' - השבועה שמשמיעים את האדם טרם הוא לעולם שיהיה צדיק | רמז לאדם שזוכר השבועה ובכל אופן חוטא
 ישמח ישראל | טעם קריאת שבת זו 'שבת פגויה' - יש לפנות מהלב כל מחשבות זרות ונאות בכדי לזכות לקבל קדשת הפסח
 תורת אמת | 'שבת פגויה' - בשבת זו פונים להשם יתברך ומשתוקקים להתלונן בצל קדשת הקג | קדשת חג הפסח הוא בחינת ארוסין
 אור החיים | אדם כי יקריב מסם קרבן לה' - הבורא יתברך מתאנה לקרב לקבול ישראל אליו
 דברי ישראל | אף מארע בחיי האדם אינו במקרה אלא הכל בהשגחה פרטית מקדקת מן השמים
 נעם אלימלך | הצדיקים נרדפים מקל דגור חסא פיון שזוכרים את השבועה שנושבעו קדם באם לעולם
 באר מים חיים | על עבודת הבורא להעשות באותה זריזות ושמחה שעושה האדם את צרכי עצמו
 אוהב ישראל | יש לעבד את הבורא בהנדה ולא לחפץ במזדנות
 שפת אמת | מנחת מרמשת - עבודת הבורא של יחיד סגלה וקשמות נבונה בהתבודדות בחזרי חזרים

אוצרות גאוני הדורות
 שפתי פהן | האומר מאה ברכות בכל יום כאילו הקריב קרבן
 ספרי הגן | כאילו הקריב כל הקרבנות הכתובים בפרשת ויקרא
 כבוד יום טוב | דבקות ישראל בהקביה על ידי הקרבנות כדרך שהנשמה מתחברת עם הגוף על ידי אכילה
 חמדת ישראל | טעם ששנה רש"י סדר הכתובים
 רבי אליעזר גאלמדי זצ"ל | המקודש חצי בהמה עליו לקבוא בהמה שלמה
 ישיב משה | כאשר העני מביא עולה הרי הוא כאילו הקריב את דמו
 תנופה חיים | על הגזלן לשלם מדיני שמים אף על ההפסד שנגרם לגזלן
 טור | כונה בתפלה כמו בעבודת הקרבן
 עמודי שש | תפלה בכנות הלב כהקרבנות הקרבן באש המזבח
 יערות דבש | תפלה כלי כונה בעת צרה ומצוקה נענית כמו מנחת העני
 דרושות הצ"ח | תפלה בבית הקנסות עולה לרצון אף שלבו כל עמו שכל שפסול בקדש אינו יורד
 ארץ צבי | לפרו זכות על התפלה שלא פנו בה בברכת אבות
 לקט שיחות מוסר | עקר פונת התפלה שידע שעומד לפני ה' כדגמת המביא קרבן לבית המקדש
 מנשי צדיקים
 ספרי ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
 זוהר הקדוש | עם פרש הכתר והכבוד

זוהר הקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

עבודת הצדיקים והישרים

עבודת ה' בתורת ומחשבת ישראל

דרושי אביר יעקב

דרושים בדרך עבודת ה' בעניני האמונה ויסודות עבודת ה', מפיהם ומפי כתבם של צדיקי הדורות בתורת ומשנת רבינו יעקב אביחצירא זיע"א על פי יסודות רועי הדורות ודברי חז"ל. ספר שמשנה את השקפת העולם לבחור את חיי הנצח תמורת עולם חולף, ומרומם את האדם לעולמות נעלים ומרוממים.

אור הגאולה לישרי לב

053-3132772

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה ונדבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א כ)

תורת מנחם

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

שם הפרשה מורה על מהותה

בנוגע לשמות הספרות מבאר, שפיון שזהו שם על פי מנהג ישראל שתורה היא, הרי זה שם שמורה על תכן הענין. ואם בן מוכן שהשם 'ויקרא' מורה על התכן של הפרשה והספר כלו.

ומצד מעלתו על שאר ד' החמשים להיותו ספר השלישי, האמצעי והתיכוני, הרי השם 'ויקרא' הוא גם התכן של כל חמשה חמשי התורה.

הטעם שנאמר 'ויקרא' ולא נאמר מי הקורא

ויובן בהקדם הדיוק במה שכתוב 'ויקרא' סתם, ולא נאמר מי הוא הקורא. והענין בזה: מה שכתוב 'ויקרא' ולא נאמר מי הוא הקורא, הוא לפי שזוהי קריאה מבחינה שלמעלה משמות – אני הוא הקורא' (ויקרא א ט).

והינו שהקריאה היא לא מדרגת האלקות ששמנה נהיו העולמות, שהרי לא זהו עקר האלקות מה שהוא בורא עולמות, אלא מעצמותו של הקדוש ברוך הוא. ולכן לא נזכר שם, כי שם הוא הארה בלבד, ואלו פאן הקריאה היא מצד העצם, שזוהי בחינה דלא איתפס ולא אתרמיו בשום אות וקוץ, ועל אחת כמה וכמה שזהו למעלה מענין השמות.

וכינון שהקריאה היא מצד העצם דלמעלה, הרי זה מעורר למטה את עצם הנשמה ממש. וזהו הענין ד'ויקרא' (עוד לפני מה שכתוב 'אל משה') – שיקריאה זו אינה למשה רבנו דוקא, אלא מגעת וחודרת אצל כל אחד מישראל.

והרי זהו גם פללות ענין התורה, וכפי שמבאר רבנו הזקן בספר התניא (פרק לו) שההמשכה שעל ידי עסק התורה נקראת בלשון קריאה, קורא בתורה, פרוש שעל ידי עסק התורה קורא להקדוש ברוך הוא לבוא אליו כפיכחול כאדם הקורא לחברו שיבא אליו ויבין קטן הקורא לאביו לבא אליו כו'.

וכאשר הקריאה להקדוש ברוך הוא היא 'כבן קטן הקורא לאביו', על ידי

זה נעשית גם הקריאה מלמעלה שמצד העצם, 'ויקרא' סתם ולא נאמר מי הוא הקורא.

דאמיתות ענין התורה הוא לא ההשפלה שבה, אלא היותה עצם שלמעלה, כמאמר 'אנא נפשי כתבית יהבית' (שבת קה-), וכידוע פתגם הבעל שם טוב (מובא בדגל מחנה אפרים תשא לב, טז) ש'כפיכחול נפשו של הקדוש ברוך הוא הוא ממש בתורה, ולכן על ידי למוד התורה 'אותי אתם לוקחים' (ראה ויקרא ל יג), שזהו ענין שלמעלה לגמרי מהבנה והשגה (תורת מנחם תשל"ב):

בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

כל יהודי שומע בדרגתו את הבת קול המעורר ומשה שמע זאת בדרגה הנבוכה ביותר

מוכא בדגל מחנה אפרים (ר"ה ויקרא) בשם הבעל שם טוב ו"ל, על מאמר חז"ל (אבות פ"ו מ"ב) בכל יום יום בת קול יוצאת מהר חורב וכו', מה ענינו של בת קול זה אם אין שומעים אותו, למה הוא יוצא, ואם יוצא למה אין שומעים, ואמר, פי קול זה ענינו לעורר לבות בני ישראל, והם הם ההרהורי תשובה המתעוררים ועוברים על כל אחד מישראל אפלו על פחות שבפחותים.

ואף על פי שאין שומעים אותה, עושה את שלו לעורר את הלב, אף אין שמים לב אליו שיהיה בבחינת 'אחזתיו ולא ארפנו עד שהביאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי' (שיר השירים ג ד), להכניס את המחשבה טובה לפנימיות הלב, שלא יעבר לריק פלעמת שבא.

והוא כעין בן המתגעגע לאביו ומחפה ומצפה כל היום מתי יגיע אליו מכתב מאביו, וכשמגיע אליו המכתב משתעשע בו ומחזיקו באהבה, וזהו הבת קול, קול ה' הקורא ללבבות בני ישראל, אצל השוטה הרי זה כהשואר רצה המבלבל לו ומעוררו שישנה סדר התנהגותו ויחזר בתשובה, וזורקו ממחו ולבו, אבל החכם מכניסו בפנימיות לבו, וזה מוסיף לו כח במלחמת ה'.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו ויקרא אל משה, לשון נסתר, ולא כתיב מי הקורא, הוא קול ה' הבת

קול המעורר את כל אחד מישראל לפי מדרגתו השני, לו, ולכן כתיב מאהל מועד, וכאמרם ו"ל (וימא ד): משה שמע וכל ישראל לא שמעו, כל אחד שומע רק לפי מדרגתו, ועל כן לפי מדרגתו של משה לא שמעו מישהו אחר:

אדם כי יקריב מקם קרבן לה' מן הבקמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם (א ב)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א

הארה הכאה משמים חולפת לאחר זמן אך המתניע ומכין עצמו נשארת אצלו ההארה בקביעות

אדם פי יקריב מקם וגו'. להבין החילו שלא לנוכח, אדם פי יקריב' לשון נסתר, וסוים 'תקריבו את קרבנכם' לשון נוכח. וגם ד'כי יקריב' לשון יחיד, ותקריבו את קרבנכם' לשון רבים. וגם דהנה לו לומר מלת 'מקם' קודם 'פי יקריב', הינו אדם מקם פי יקריב כו'.

אך הנה נודע שיש בכל אחד ב' נפשות, נפש האלקית ונפש הבהמית וכו', ותכלית ירידת הנשמה לעולם הזה הוא כדי לברר נפש הבהמית להיות בבחינת אתפפויא ואתהפכא, והינו על ידי נפש האלקית המתלבשת בה ומתבוננת בה' אחד בקריאת שמע 'שמע ישראל' כו', ועל ידי זה ואהבת בכל לבבך - בשני יציריך כו'.

והנה על ידי העלאת מין נוקבין ואתערותא דלתתא נמשך אתערותא דלעילא, וזהו ענין שנגמר בקרבנות (פסוק ט) 'ריח ניחוח להויה' וכו', אף יש גם בן אתערותא דלעילא מלמעלה וכו', לעורר את האדם להקיצו משנתו בהבלי העולם, דכמו שבתחלת בריאת העולם היה ההמשכה בחסד חנם פי חפץ חסד הוא, ואחר כך תולה במעשה התחתונים כמו שנגמר (בראשית ב ט) 'ויניחנו בנן עדן לעבדה ולשמרה', אבל מפל מקום עם היות שצריך להיות אתערותא דלתתא דוקא, אבל עם כל זה נמשך אתערותא דלעילא לעורר אתערותא דלתתא.

ויובן זה בעבודת ה', דהנה אנו רואים שיש ב' מדרגות בעבודה. הא' בחינת אתערותא דלתתא ביגיעת נפש ויגיעת בשר בהעמקת הדעת בהתבוננות

בכמה נסיונות מן השמים – ואף על פי כן הוא מתחזק בהם ורפּו לעבודת ה'.

באור מאמר חז"ל אודות הזהירות בתפלת המנחה על פי הנ"ל

וזהו יש לבאר מה שאמרו חז"ל בכרכות (1) לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, כידוע פונת המנחה שעולה מדת מלכות בכל קומתם, רק הוא אחר באחור.

היגו גם כן כפי הנ"ל, שעליות המלכות - להראות במה ברא אתינא קמך, ובעת תגברת הדינים הוא עולה בכל קומתם להראות במה ברא אתינא לגבך – אף על פי שהוא אחר באחור, היגו בהסתר פנים חלילה, עם כל זה הם עובדים להשם יתברך.

וזהו שיהא זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו וכו' שהיה נרדף מבני דורו כמו שנאמר ו'אשאר אנכי לבדי נביא לה' ונביאי הבעל ארבע מאות וחמשים איש' (מלכים א' יח כב), ובהסתר פנים וספנת נפשות כאלו התחזקו להם בעד אמונת ה' ותורתו, ואז נענה, היגו שבהסתר פנים כזה נענה יען שהנסיון גדול בנזכר. על כן יזהר בתפלת המנחה, היגו בעת שהוא אחר באחור בהסתר פנים ורמנא לצלן, ואז יענהו מן השמים.

הרמז בתפלת המנחה של יצחק

וזהו יש לבאר ביצחק כתיב ו'יצא יצחק לשוח בשדה' (בראשית כד טו) לתפלת המנחה, והיא ראתה [אותו] ו'תכס בצעיר' (שם פסוק טז), שראתה הרך חדש שאפלו בהסתר פנים עובדים השם יתברך וכסתה פניה, והבן.

הרמז בלשון הפסוקים

וזהו יש לבאר ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', היגו שתקריב עצמך להשם יתברך אפלו בעת מנחה' שהוא אחר באחור הסתרת פנים כנ"ל, אז סלת יעלה קרבנו לריח ניחח נחת רוח בלתי לה' לבדו. וה' יעזרנו ויאיר פניו אלינו ויביאת גואל צדק במהרה בימינו ברח רחמי וחסדיו:

ואם מנחה על המחבת קרבנך סלת בלולה כשמן מצה תקיה פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן מנחה הוא (ב ד-ה)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

המאכיל עניים על שלחנו צריך גם לפרס את הפת כדי שלא יתבוש

זה רומז על הצדקה, על מי שמאכיל העניים על שלחנו, דצריך להסבירם

ושלום, והוא 'אינו', שנזכר ממדרגתו ונתבשל בלבו כח אמונתו ובטחונו, שאינו מתחזק באמונה ובטחון בהשם יתברך, 'אינו מהם'.

הוספת בן המחבר הרה"ק בעל המנחת אלעזר זיע"א – פשט נפלא כאפן נוסף במאמר כל שאינו מהם וכו'

[אמר המגיה: דברי אבי אדוני מורי ורבי זצלה"ה הם קלוזין לעינים להחיות נפשות ישראל בדרך ה' ואמונתו, בפרט בדור השפל הזה וחבלי משיח הנוראים, להתחזק לבל תמוט רגלם חס ושלום.

ואני אמרתי עוד אפן בזה. דהנה הפונה בסוף סדר קריאת שמע (השם מע"ב שמות) על תבות אמת הוא השם מה"ם, והנה אמרו חז"ל (בסוף סוטה) כי בעוקבתא דמשיחא תהיה האמת נעדרת וחכמת סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו וכו'. ואמרו חז"ל האי צורבא מרבנן דסני ליה בני מתא משום דמוכח להו במלי דשמאי.

ומוכח ממילא, שכאשר התלמיד חכם לוחם ועומד בעד האמת והדור הוא פלו שקרים, אז יש לו רדיפות מהם, שאינו מתאחד עמם בדתם, ויש לו הסתר פנים וצרות צרורות ורמנא לצלן על ידי זה שמוכיחם על מעשיהם.

ולעמת זה עינינו רואים פת המתחדישים שלמים ושקטים, והמודים להם ומחזיקים מעשיהם, וגם המנהיגים המורים אשר מסוה היראה על פניהם, אף המה שקרנים מכת חנפים שאינם מקבלים פני השכינה, ולאשר לא יוכיחו את בני דורם על מעשיהם הרעים המה חביבים אצלם ויתמכום בני דורם ויכבדום ואין להם הסתר פנים.

וזהו שאמרו חז"ל כל שאינו בהסתר פנים – הוא סימן אשר – אינו מה"ם, הוא השם פונת תבת אמת כנ"ל, היגו שאינו מחזיק בהאמת על כן אין לו הסתרת פנים ויקרבוהו בני דורו כנזכר.

החדוש הוא לעבד את הכורא בזמני דחק וצרות וכשנראה שלו שדוחים אותו

ותכלית הדברים, כי מי שיעזר לו השם יתברך בהרחבה ועשר וכל טוב והוא רואה בחוש אף השם יתברך מצליחהו, אין חדוש כל כך אם הוא עובד ה', כי מי פתי יסר מעבודתו ויהיה כפוי טובה כל כך.

אבל מי שהוא מדכא רמנא לצלן בצרות מכל צד, ומכונן את לבו להתפלל וללמד תורת ה' וכיוצא, והוא רואה אף מדחין אותו ומרחיקין אותו ורמנא לצלן

ולב נשבר, שעל ידי זה יבא בנפשו גלוי אור קרבת אלקים, והיגו באתערוחא דלתתא אתער דלעילא.

ומדרגה הב' היגו שלפעמים יוכל להיות התפעלות בנפש שלא על ידי הכנה ויגיעה כלל, וכמו שאנו רואים שיש הרבה אנשים שמתעוררים פתאום ויתלהב לבם ומחם בתפלה משה זמן מה בלי נודע להם הסבה מאין בא אליהם התעוררות זאת, ובמעט זמן יכלה כח התעוררות זאת. והיגו שהיא באמת הערה מלמעלה, רק אתערוחא דלעילא לעורר אתערוחא דלתתא.

והנפקותא בין מה שבאתערוחא דלתתא אתער דלעילא, ובין האתערוחא דלתתא הנמשך רק מצד אתערוחא דלעילא, שכאשר יש אתערוחא דלתתא ממש על ידי יגיעת נפש, אזי הוא דבר שיכול להתקדם לעד, שהרי על ידי אתערוחא דלתתא נתעורר אתערוחא דלעילא והיא המאירה ומתגלה בנפש בבחינה פנימית בין שהכין לבו לזה תחלה, ולכן על ידי זה יתן כח ועז בנפשו להיות עוד אתערוחא דלתתא.

מה שאין כן כשאין יגיעת נפש ויגיעת בשר מלמטה, רק מה שנתעורר נפשו על ידי ההערה מלמעלה ולא הכין לבו לעורר אחר כך נפשו, הנה יוכל להיות חולף ועובר ההתפעלות ואין לה קיום, כי בהסתלק הארה עליונה זו שאינה מאירה רק בעת רצון, אזי הנה כלא הנה ההתפעלות, מאחר שלא היתה רק בסבת הערה והארה עליונה, לכן בהסתלק האור בטלה האהבה שנסתעף ממנה וכו'.

וזהו הסבה למה שקובלים את עצמם בעלי העבודה על היות בהם רוח טהרה והתעוררות לעבודת ה' על כמה שבוועות ואחר כך פוסקת לגמרי כו', והסבה לזה הוא, לפי שהתעוררות זו היתה מלמעלה לבד, לכן אחר הפסק והסתלקות אור האתערוחא דלעילא נשאר על עמדו וטבעו:

ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו וגו' והקטיר הכהן את אוזרתה המזבחה אשה ריח ניחח לה' (ב א-ב)

תפארת פנים

רבי צבי הירש ממונקאטש זיע"א

באור מאמר חז"ל 'כל שאינו מהם אינו בהסתר פנים' – הנופל ממדרגת האמונה בעת הסתר פנים

או יאמר בזה, על פי מה שאמרתי כבר מה שאיתא בגמרא (חגיגה ה.) כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם, היגו כי באם הסתר פנים ממנו ומדכא ביסורים חס

בסבך פנים יפות ולדבר על לבם דברים רפים והכל בלב טוב שלא יקוץ בהם ולא ימאס אותם, וישבר להם הפת חתיכות חתיכות, כדי שידעו שבועין יפה הוא נותן להם, ועל זה נאמר (ישעיה נח ז) 'הלא פרס לרעב לחמך', שיעשה הפת לפניו פרוסות פרוסות.

הרמז בלשון הפסוקים

וזהו שאמר ואם מנחה על המחבת קרבנך, מנחה – היא מצות הצדקה וכו', על המחבת – הוא השלחן, דומיא דמחבת. ועוד, מחבת גימטריא באכלי שלחן, דהינו שמאכיל העניים על שלחנו, גם זה צריך שתהיה סלת – שתתן לו מן המבקר ולא השירים. ועוד, בלולה בשמן – דבר על לבו דברים רפים שנמשלו לשמן. ויהיה בלב טוב דומיא דמצה דפלה מצד יצר הטוב בלי מערכת יצר הרע וזהו מצה תהיה.

ועוד פתות אתה פתים – דהינו הפת שתתן לפני העני, עשה אותה פתיתין פתיתין, כדי שיקיר העני שבועין טובה אתה נותן לו ויאכל וישבע. וגם אחר שתעשה הפת חתיכות חתיכות, דבר לו דברים רפים, וזהו ויצקת עליה שמן. ובזה תקרא מנחה לה, וזהו שאמר מנחה היא:

ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת בשמן תעשה, והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה' והקריבה אל הכהן והגישוה אל המזבח (ב) (ח-ז)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א צריך להתפלל בלב שלם ללא מחשבות זרות ולאט ובתחנונים

זה בא לרמז על התפלה, דצריך אדם להתפלל אותה בלב שלם, שיקיר מלבו כל המחשבות המטרידות אותו, דעקר התפלה בלב היא. וצריך שינקים מאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ב מ"ג) אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום.

וצריך לסדר התפלה לאט מלה במלה, ויתבונן בפרוש מה שמוציא בשפתיו. והנה גדולה התפלה מאד מאד, כי עקר יחוד העולמות למעלה והשפעתם היא בשעת התפלה.

וזהו שנאמר ואם מנחת מרחשת קרבנך, מרחשת רומז על התפלה שרוחש אדם ומבטא בשפתיו. עוד, 'מרחשת'

גימטריא תפלות אל' עם הכולל. וצריך שתשמר עצמך בשעת התפלה מפל מחשבות המטרידות אותך, וזהו 'סלת', שתהיה התפלה כסלת, נקיה מפל מחשבה זרה שאינה מענין התפלה.

ועוד, 'הלב' במלוי כזה ה"ה למ"ד ביי"ת גימטריא 'סולת', לרמז, דסלת רומז ללב שיהיה מנקה מפל סיג בשעת התפלה כסלת נקיה. והדברים של תפלה שאתה מוציא בפיה אל תוציאם במרוצה, רק לאט, ואל תעשה תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, וזהו שנאמר 'בשמן תעשה'.

תפלה כראוי עולה קרבן לה'

ובשעתהיה תפלתך באפן זה בלב ובשפתים טהורים, אז ראוי להביאה מנחה לה' ולא תדחה. וזהו שנאמר והבאת את המנחה היא התפלה, אשר יעשה מאלה שנעשית בלב ובשפתים טהורים, זאת ראוי לבוא לפני ה'. והקריבה המתפלל אל הכהן דא מיכאל כהנא רבא, והגישוה אל המזבח, מזבח של מעלה:

כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', קרבן ראשית תקריבו אתם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח (מה) יש לך להביא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עצרת הכאים מן השאור, רש"י (ב יא-יב)

תולדות יעקב יוסף

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א בתחלת דרכו יעסק בתורה ומצות אפלו שלא לשמה, אך אחרי זה יראה להסיר מלבו הפניות

ובשם הרב מורנו הרב מנחם מענדל שמעתי, ותחלה נבאר באור המשנה ששמעתי בשם החסיד מורנו הרב רבי נתן קאסין, המהלך בדרך יחידי ומפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו (אבות פ"ג מ"ד), דקשה איפכא היה לו לומר, המהלך יחידי בדרך.

ובאר, דקאי על איש ישר ותמים ההולך בדרך יחידי של עולם, רק שמפנה לבו לבטלה - שיש לו פניה קצת במעשיו שעושה, הרי זה חייב, ודברי פי חכם חן.

ובסגנון זה באר מורנו הרב מענדל הנ"ל מצות פרה אדמה שמשמא לאדם טהור כשיש לו איזה פניה בתורה ועבודה, מה שאין פן לאדם טמא מטהר הלואי

שילמד אפלו לאיזה פניה שהיא שלא לשמה שמתוך וכו', ודברי פי חכם חן.

ובזה יובן מצוה הנ"ל כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ, שלא יהא עם היצר הרע הנקרא חמץ פנודע, כי כל שאר וכל דבש וגו', כי שני אלו צריך להרחיק מעסק תורה ועבודת ה' שלא יהיה להתפאר ולהתנשא כמו שאור או לשאר הנאה שלו הנקרא דבש המתוק לחך.

וכי תימא אם פן קשה על הש"ס שאמרו לעולם יעסק אדם בתורה אפלו שלא לשמה וכו', לכך באר הפתוח עצמו קרבן ראשית תקריבו, רצה לומר כשהוא בכחירותו שהוא ראשית ימיו בזה רשאי להקריב גם שאור ודבש שיהיה תורתו להנאתו כדי שאחר כך יבוא לשמה.

ומכל מקום אל המזבח לא יעלו לריח ניחח, כל זמן שעושה להנאת עצמו, כי אם כדי שיבא אחר כך לשמה, וזהו פונת הש"ס שמתוך שלא לשמה בא לשמה, מיהו כל זמן שעוסק שלא לשמה אין זה ריח ניחח, ואם פן קושית תוס' לא קשיא מידי וק"ל:

ונפש כי תחטא ושמעיה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו (ה א)

תולדות אדם

רבי יהושע מאוסטרובה זיע"א

ושמעיה קול אלה' – השבועה שמשביעים את האדם טרם בואו לעולם שיהיה צדיק | רמז לאדם שזוכר השבועה וכלל אפן חוטא

נוכל לפרש בעזרת השם יתברך, על דרך שאיתא בגמרא (נדה ל:) כי משביעין הנשמה קדם יציאתה לאויר העולם תהי צדיק ואל תהי רשע. וזהו נפש כי תחטא גם פי שמעיה קול אלה, הינו פי זכר האלה לפניו בא ולא שכח השבועה הנ"ל ואף על פי כן הוא חוטא.

והוא עד או ראה או ידע רמז לשלשת עצות הנמרא להתגברות על היצר הרע

והוא עד או ראה או ידע וכו'. הנה הגמרא הקדושה נותנה שלוש מיני תרופות לרפאות מחלאת הנפש. כמו שאיתא בכרכות (ה) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע אם נצחו מוטב ואם לאו יעסק בתורה אם נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה.

לשונות של אור

דבקות

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' - הבורא יתברך מתאוה לקרב לכבוד ישראל אליו

עוד ירמוז, לציונות את אנשי חיל להשתדל לקרב לכבוד עם בני ישראל לעבודת ה', ולזה יקרא 'קרבן לה'', כי על ידי חטא האדם, יפרד הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים, דכתיב 'אתם הדבקים בה', ויהיו נבדלים ומרחקים מהשכינה, והאדרון ברוך הוא יקפיד כבכול על הדבר, ויתאוה לקרב אותם אליו, וצוה להוכיח לכל הרחוק ולקרב לבו (עהפ"ס כי יקריב מכם):

השגחה פרטית

דברי ישראל

רבי ישראל ממודן זיע"א

אף מארע בחיני האדם אינו במקרה אלא הכל בהשגחה פרטית מרקקת מן השמים

ויקרא בא"ף זעירא. וסיום הפרשה של מעלה 'לעיני בית ישראל בכל מסעיהם'. יש לומר הסמיכות, כי כל המקרים שבעולם, הכל הוא בהשגחה פרטית מן השמים, בנודע בשם צדיקים אפילו קש שהרוח מפזרו ממקום למקום, הרוח סערה עושה דברו, והוא בהשגחה מן השמים, שמקדם היה צריך להיות במקום זה ועכשו במקום זה.

יראה

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

הצדיקים נחרדים מכל נגוד חטא כיון שזוכרים את השבועה שנשבעו קדם בואם לעולם

והצדיק הזה הנכשל חלילה באיזה מדה כחוט השערה, אזי יחרד לבו בקרכו ותאחו נפשו פלצות, ומי יתן ויחרד לב הרשעים העוברים עברות חמורות קלות כמו הצדיק הזה אשר הקל שבקלות בעיניו בחמורות, ונפשו תאבל עליו ותחרד מאד כאלו עתה שומע השבועה שהיו משביעין אותו קודם שיצא לאור העולם, כדאיתא בגמרא. וזהו 'שמעה קול אלה' - פרוש שדומה לו כאלו שומע עתה מחדש קול האלה והשבועה וכו' (ד"ה ונפש כי תחטא):

יכולים אנחנו להתקדש בכחינת כלה שנוכנסה לחפה - להתקדש לשמו יתברך, ואנחנו אסורים לכולי עלמא פהקדש, שאין לשום חיצון שליטה בנו בלתי לה' לבדו, וכמבאר בהאר"י ז"ל פרוש אתה קדשת, וישראל נקראים קדש לה' לו לבדו ואין לשום זר חלק בנו.

וכן לקבל קדשת ליל התקדש חג - צריך לפנות את עצמו מכל מחשבות ורצונות זרות ולסלק את רשותו מעל עצמו ויהיה כמו הפקר, ואז יהיה פנויה שיכולה לקבל הקדושים, ועל ידי זה נקרא שבת זה 'שבת פנויה'. ונזכר שיהיה ביכולתנו לקבל קדשת החג הקדוש הבא עלינו לטובה:

תורת אמת

רבי יהודה לייב אייגר מליז'נסק זיע"א

'שבת פנויה' - בשבת זו פונים להשם יתברך ומשתוקקים להתלונן בצל קדשת החג | קדשת חג הפסח הוא בכחינת ארוסין

מה שהמנהג לקרות השבת שבין ארבע פרושיות לשבת הגדול 'שבת פנויה', יש לומר הטעם, כי קדשת הארבע פרושיות המה לקדש ולטהר נפשותינו מחלקי הסטרא אחרא, שלא יהיה לנו שום חלק בה חס ושלום, רק נהיה מוכנים ומכשרים על טהרת הקדש, לכנס מחדש תחת על מלכותו יתברך שמו, ולקבל קדשת חג הפסח שענגן קדשתו הוא בחינת ארוסין פירוץ.

ולזה נקרא השבת שאחר הארבע פרושיות 'פנויה', היא אותיות פנוי' ה', שאנו פונים אליו יתברך ומשתוקקים להתלונן בצל קדשת החג, אשר יערה עלינו ממרום, כמו שנגמור 'פנו אלי והושעו' (ישעיה מה כב), וכמו אשה העומדת להנשא שצריכה להיות פנויה לכנס לבית בעלה מבלי רשות אחרים עליה.

וזהו מה שנגמור קדם יציאת מצרים 'ואמר לי מה שמו וגו', אהיה שלחני אליכם' (שמות ג יג-יד), כי אחר שהיו מפירים את עצמן רחוקים מאד מקדשתו יתברך, ואדרבה היו משקעים בנודע, ולזה פתיב מלת 'מה', הינו באיזה צד נוכל לכנס אל הקדשה.

והיה התשובה על זה 'אהיה שלחני אליכם', כי השם הקדוש הזה מורה שהשם יתברך מכניס לקדשה כל נפשות ישראל הפונים אליו, ולזה אהיה במלוי ההי"ן גימטריא פנויה, וזהו קדשת השבת קדש הזה, 'פנו אלי והושעו', ואחריו בא השבת הגדול ששיף להתחלת הפסח, כמו שבת שלפני הארוסין:

'והוא עד' - יקרא קריאת שמע

והנה האיש הזה אשר שומע וזוכר השבועה הנ"ל ואף על פי כן לא נכנע לכבו הערל לשוב לפני ה' צבאות, ומבקש עצות בנפשו איך יוכל לנתק מוסרי העצר לצאת ממאסר, העצה לזה 'יקרא קריאת שמע'. וזה והוא עד, כמו 'אתם עדי ואני אל' (ישעיה מג יב).

'או ראה' - יעסק בתורה, 'או ידע' - יזכיר לו יום המיתה

ואם אחר כל זה לא הועיל, אזי יעסק בתורה, וזהו או ראה, הפנויה על ראית התורה, כמו 'ולפי ראה הרבה חכמה' (קהלת א טו). ואם אחר כל זה לא הועיל, אזי יזכיר לו יום המיתה, וזה או ידע, כי יודע מה יהיה בסופו.

'אם לוא יגיד ונשא עונו' - אם אין עצות אלו מועילות לו אות הוא שחלה במדת הגאונה

ואם אחר כל זה לא הועיל לו. וזהו אם לוא יגיד, הינו שלא ימשך לבו לעבודת השם יתברך, ו'יגיד' היא לשון המשכה פירוע, אז ונשא עונו, ידע האיש הזה בטח כי עון ההתנשאות והגאות גורם לו כל זה, כי לולי הקדוש ברוך הוא עוזרו לא יכול לו והעקר הוא העזר מה'. ואם עדין לא זכה למדת השפלות, אזי אין אנו והוא יכולים לדור וכו', ועקר התקנה נמוכת רוח ואז נשב ורפא לו:

שבת פנויה

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א

טעם קריאת שבת זו 'שבת פנויה' - יש לפנות מהלב כל מחשבות זרות וגאות ככדי לזכות לקבל קדשת הפסח

עוד יש לומר הטעם על שנקראת 'שבת פנויה', דהנה הר"ן (נדרים ל) כתב, בקדושים פתיב 'כי יקח' ולא כי תלקח, לא כל הימנה שתכנס עצמה לרשות הבעל, אלא מפיון שמסבמת דעת לקדושי האיש היא מבטלת דעתה ורצונה ומשויא נפשה בקפקר והבעל מכניסה לרשותו עד כאן.

והינו כמו פנויה, שאם רצונה שתכנס לרשות הבעל צריכה מקדם לסלק כל הרשותים ודעתה ורצונה - ועל ידי זה הבעל מכניסה לרשותו, כן כל איש ישראל, אם רוצה לקדש את עצמו בקדשת ישראל, צריך מקדם להיות בכחינת פנויה, שיסלק מעליו כל מחשבות זרות וגאות ופניות, ויהיה בכחינת פנויה.

ועל ידי שאנחנו מבטלים דעתנו ורצוננו,

עבודת ה'

באר מים חיים

רבי חיים מצ'רנובין זיע"א

על עבודת הבורא להעשות באותה זריזות ושמחה שעושה האדם את צרכי עצמו

'אדם' פי יקרבי, פלומר כשירצה אדם להתקרב לה' אלהיו, הנה כן יראה ויעשה על כל פנים אשר 'מכם קרבן לה', כלומר מדברים שלכם, כמו שעושה דבר של עצמו באהבה ושמחה ונודו ומורא גדול שלא יאבדנו, כן 'קרבן לה', יקרבי לה' גם כן (ד"ה) אדם כי יקריב:

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העטיל מאפטא זיע"א

יש לעבד את הבורא בהתנהגות ולא לחפז במדרגות

ויקרא אל וגו', ופרש רש"י לכל קריאות ולכל דברות וצווים קדמה קריאה לשון כו'. העבודות האמתיות להשי"ת הוא דוקא מי שעובד את השי"ת ואינו רוצה באמת שום מדרגה עד שקוראין לו וכופין אותו מן השמים על זה כי הוא צריך העולם. והנה בעינינו ראינו רבים מן החסידים שנעשו משגעים ח"ו או בעלי מרה שחורה, ומאין נמצא הדבר הזה, אם מן התורה, ח"ו, אדרבה התורה עוד משמחת את הלב וכו', אבל הענין הוא, כי האנשים ההם הם הרוצים לעלות אל ה' והסלם נעלמה מעיניהם, כי אינם עובדים את השי"ת בהדרגה, ותופסים דבר שאין שייך להם בלי שום קריאה ורשות מן השמים וכו', ולא כן דרך האנשים השלמים, שהם עבדים מוציאים להשם יתברך ואינם רוצים באמת שום מדרגה (ליקוטים):

שיבת אמת

רבי מטולם טרנא פיבוש מבערז'אן זיע"א

מנחת מרחשת - עבודת הבורא של יחידי

סגולה ונשמות גבוהות בהתבודדות בחדרי חדרים

יש דרך אחר בעבודת הצנע לכת, דהינו שהוא מסתיר עצמו בחדרי חדרים לעשות שם בהצנע כל מעשי המצות, והכל רוחשים ומדברים ממנו לאמר זה איש נסתר ופלא מאד. אך לא כל הרוצה לטול את השם יבא ויטל, אלא דוקא אותם שהם באמת יחידי סגולה ונשמות גבוהות, הם ילכו בדרך הזה, כי כהם רב לשמור עצמם מגאות, אף שהכל מרחשים מהם וממעשיהם הטובים. ועל זה רומז מנחת מרחשת - שהיתה עמקה ויש לה פסוי ומעשיה רוחשין, הינו שעושה בסתר ובחדרי חדרים והכל אומרים שהוא איש נסתר:

קרבתנות

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

'קרבו' - הקרבת והעלאת כל טובה הנאה לאדם לבורא ברוך הוא

כשהבורא ב"ה משפיע לאדם פרנסה טובה, וכן משאר טובות הגשמיות, ידבק הטובה הזאת בהבורא יתברך, שלא יהיה לו שמחה מחמת הטובה מה שמגיעת לעצמותו, רק ישמח שבעבוד הטובה הזאת יעבד הבורא ב"ה פראוי וכנכו. ועל בחינה הזאת היה ענין הקרבתנות וכו' (פרשת) לך לך ד"ה בפסוק אחר הדברים):

תפלה

תורת הרמ"ל

רבי משה לייב מסאסוב זיע"א

לאו כל אדם זוכה שיוכל להתפלל פראוי להתקדש עצמו בתפלתו, אף על כל פנים זהו דרך הקרוב אליו אשר כל אדם

יוכל לעשות בנקל, שלאחר התפלה יחשב לפני מי עמדתי ופתחתי את פי לדבר דבורים קדושים ואתיות הקדושים, ועל ידי זה מרחם עליו השם יתברך ושולח לו עזר שיוכל להתפלל (פרשת ויקרא):

תשובה

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטש'רנוביל זיע"א

הבורא יתברך שוכן בתוככי כל רשע ומעוררו לשוב

הבורא ב"ה מצמצם אצל כל אחד מישראל, ואפלו אצל רשע גדול יש אצלו עדין הבורא יתברך, והראיה שלכל רשע באים לו הרהורי תשובה, דהינו שהקב"ה קורא אותו בעצמו ואומר שוב אלי, רק אינו מבין שהשי"ת קורא אותו. וזהו ויקרא אל משה, פתיב אלך ועירא, דהינו שהשי"ת שהוא אלופו של עולם הוא מצמצם אצל כל אחד מישראל, וקורא אותו לשוב (ד"ה) ויקרא ה':

שבת

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

בשבת על האדם להתעלות באהבה ודבקות בדרגת מלאך

וכבר אמרנו במק"א שזה הטעם שמאוד פניו של אדם אינו דומה בשבת לשל חל, דוגמא לדבר פינחס בשעה שהיה רוח הקדש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידיים, ואף דבשבת איננו זמן קבלת על, כמ"ש בזה"ק דפסוק מעל מלכות שמים דהינו תפלין, מ"מ צריך להיות לובש מלאכות באהבה ודבקות, ישמע חכם ויוסף לקח (תרגום) ד"ה במדר"ר ר' תנחום):

אוצרות גאוני הדורות

אדם כי יקריב מכם קרבן (א ב)

שפתי נהן

רבי מרדכי הפהן זצ"ל

האומר מאה ברכות בכל יום כאלו הקריב קרבן

'מכם' גימטריא מאה, רמז למאה ברכות בכל יום, שכל האומר מאה ברכות בכל יום כאלו הקריב קרבן.

ספר הגן

רבי יצחק ב"ר אליעזר זצ"ל

כאלו הקריב כל הקרבתות הכתובים

בפרשת ויקרא

מצאתי פתוב, שכל המגביה קולו ואומר ברכות בקול רם, מעלה עליו הפתוב כאלו הקריב כל הקרבתות הכתובים בפרשת ויקרא, שהרי אנו אומרים בכל יום מאה ברכות שיש בהם הזכרת השם יתברך, וי"א ברכות שאין בהם הזכרת ה' בברוך שאמר, הרי קי"א ברכות כנגד קי"א פסוקים שיש בפרשת ויקרא. (יום שני)

פגוד יום טוב

רבי יום טוב ליפמאן ב"ר משה אהרן מאייטישוק זצ"ל

דבקות ישראל בהקב"ה על ידי הקרבתות כדרך שהנשמה מתחברת עם הגוף על ידי אכילה

נעלה על הפתוב מאי דפרש בו אבי מורי זלה"ה, שהקשה האי 'מכם' הוא מיתר, ודרשת רונ"ל דווע. ואמר, כי מלך הכוזרי הקשה להחבר, איך הוא דבוק אמה הישראלית בו יתברך על ידי הקרבן, והשיב כמו שלא נודע דבוק נפש העליונה עם הגוף על ידי מזונות הגשמיים, אף אנו רואים בחוש שהאמת כף הוא, כמו כן נדע האמת דבוק השכינה עם ישראל על ידי הקרבתות אף שלא נודע לנו סגלתה.

וזהו אדם כי יקריב, ואם תקשו לדעת איך היא סגלת הקרבן להדבק בו יתברך, לכן אמר מכם תקחו ראיה איך קרבן לה, כשם שלא תשיגו את עצמכם איך מתקשר הנפש עם הגוף על ידי מזון ואף על פי כן האמת כן היא, כן הוא הדבר הזה.

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

טעם ששנה רש"י סדר הכתובים

ברש"י ז"ל, כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין. ואחר כך כתב רש"י, 'אדם' למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל וכו'. והקשו המפרשים למה מהפך רש"י ז"ל, דמקדם מפרש 'פי יקריב', והדר 'אדם' שכתוב מקדם בפסוק.

ונראה לפי עניית דעתי בדרך הפשט, דמקדם אי אפשר לפרש ד'אדם' כתיב להשמיענו דגזל אסור להקריב, שהרי דילמא אתי לאשמועינן דדוקא ישראל יכול להביא קרבן שהם קרויים 'אדם', אבל לא עובדי פוכבים דאין נקראין אדם כדאיתא (יבמות סא), על כן הביא רש"י מקדם דקרבן נדבה דבר הפתוב, וקיימא לן (מנחות עב): דעובדי פוכבים נודרין ונודרין קרבנות וליף מ'איש איש' (ויקרא כב יח), אם כן 'אדם' למה נאמר, ולמה לא כתיב 'איש', על זה תרץ רש"י ז"ל ד'אדם' בא לאשמועינן דאסור להקריב קרבן גזל.

רבי אליעזר גאלמידי זצ"ל

הובא בספר 'תבואת יקב' לרבי אברהם בלעיש זצ"ל

המקדיש חצי בהמה עליו להביא בהמה שלמה

בגמרא קדושין (ט) מובא, כי אדם שאמר לאשה 'חציניך מקדשת לי', אינה מקדשת. ושאלה הגמרא, מה שונה דין זה ממה ששינינו 'האומר רגלה של בהמה זו מקדשת לעולה' הדין הוא שפלה עולה. ואף הסובר שאין פלה עולה, הינו דוקא כאשר מקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו (כמו בגל), אבל המקדיש דבר שהנשמה תלויה בו (כמו ראש), מודה הוא שפלה עולה, ואם כן מדוע אין האשה מקדשת. ותרצה הגמרא, שדין זה הוא דוקא בבהמה שהיא שלו, ואין מה שיעכב את הקדשה לחול על פלה, אבל באשה שיש לה דעת, והסיקמה שהקדושין יחולו

רק על חצייה, אין כח בקדושין לחול על פלה.

ואפשר

שלזה רמז הכתוב "אם עלה קרבנו מן הבקר" דהינו שאם אדם הקדיש מקצת מן הבקר לעולה אז הדין הוא שעליו להביא את פלה לעולה מאחר והקדשה מתפשטת בכלה, וזהו שאמר "זכר תמים יקריבנו" ואם תאמר מה שונה דין זה מאדם שאמר לאשה 'חציניך מקדשת לי' שאין הקדשה מתפשטת בכלה? לזה משיב הכתוב "לרצונו" כלומר שדוקא בבהמה הקדשה מתפשטת בכלה משום שהיא תלויה ברצונו בלבד, אז חייב להביא את הבהמה "לפני ה'" מה שאין כן באשה שהדבר תלוי גם ברצונה לכן אין הקדושין תופסים בה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ואם מן הצאן קרבנו וגו' ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני ה' וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח כסבי (א י"א)

ישיב משה

רבי משה שטרנוג זצ"ל

כאשר העני מביא עולה הרי הוא כאלו הקריב את דמו

כתב בעל הטורים, כי מה שאמר "את דמו" בעולה הבאה מן הצאן דוקא, לפי שדם הצאן דומה לדם האדם [כמבאר במדרש (ב"ר פד. יט) על הפסוק 'וישחטו שעיר עזים' (בראשית לו, לא), 'ולמה שעיר עזים, שדמו דומה לשל אדם'], ללמדך שמעלה עליו הפתוב כאלו הקריב את דמו (את נפשיו).

ויש להבין, מדוע דוקא במי שהקריב את עולתו מן הצאן מעלה עליו הפתוב כאלו הקריב את דמו, ואלו מי שמביא את עולתו מן הבקר שהוא גדול בהרבה מן הצאן לא נחשב לו כאלו הקריב את דמו, שהרי נאמר בו "וזרקו את הדם" (ויקרא א, ה).

עוד יש לדקדק, מה טעם שנוי הלשון בין קרבן עולה הבא מן הצאן שאמר "והקריב והפרעים ירחץ במים" (שם), לקרבן עולה הבא מן הבקר שאמר "וקרבו וקרעו ירחץ במים" (א, ט).

ויובן, כי אדם המביא פר לקרבן עולה מסתמא עשיר הוא, ואם איש עני הוא ואין ידו משגת להביא פר, יכול הוא להביא כבש לעולתו, ודוקא את קרבן העני

מחשיבה התורה כאלו הקריב את נפשו, כמו שאמר "כי הדם הוא הנפש" (דברים יב, כ), ולפיכך נאמר בקרבן מן הצאן "את דמו" שמעלה עליו הפתוב כאלו הקריב את דמו.

אמנם, העשיר, שאינו מתקשה בהבאת הפר, אינו נחשב לו כאלו הקריב את נפשו, ולכן נאמר בו "וזרקו את הדם". ולפי שסוף סוף מחסר הוא ממזונו, לפיכך נאמר בו "וקרבו וקרעו", לרמז שמעלה עליו הפתוב על כל פנים כאלו הקריב את גופו, אף לא את נפשו. אבל

אצל העני שאמר בו "את דמו", לא הצריך לומר "וקרבו וקרעו", כי הלא אם הקרבת הקרבן נחשבת לו כאלו הקריב את נפשו כל שכן שנחשבת היא כאלו הקריב את גופו. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר מצא (ה כג)

תנופה חיים

רבי חיים פלאגי זצ"ל

על הגזלן שלם מדיני שמים אף על ההפסד שנגרם לנגזל

יש לדקדק, מאחר שהזכרו החטאים בפסוקים הקודמים "נפש כי תחטא וגו' וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר" (ויקרא ה, כא-כב), לשם מה חזרה התורה לומר "והיה כי יחטא ואשם", די היה לומר מיד "והשיב את הגזלה" וגו'.

ונראה לבאר בהקדים את דברי רבי יהודה החסיד ב'ספר חסידים'

(סי' תקצח) על הפסוק "והשיב את הגזלה אשר גזל", כיון שאמר "גזלה" למה אמר "אשר גזל"? אלא אם באותו יום שגזל השיב, אין להוסיף יותר עליו. ואם לא השיב באותו יום, צריך להוסיף על הגזלה, כפי מה שהיה מרויח מעת שחסרו עד שהשיב לו, אף שאין זה מעקר הדין, מפל מקום יש לעשות כן כדי לצאת ידי שמים. עוד נקדים את דברי המכילתא דרשב"י (יג, ה), 'אין "והיה" אלא מיד'.

ומעתה, אפשר שלזה רמז הכתוב באומר "והיה כי יחטא ואשם", שרק

אם מחזיר מיד אז הוא מחזיר את הגזלה אשר גזל, אף אם לא החזיר מיד והמתין ליום אחר, עליו להשיב לו גם את ההפסד שנגרם לו עד הזמן שהחזיר לו. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

• מצוות הפרשה •

כונת התפלה בעבודת הקרבנות

טור

רבי יעקב זצ"ל

כונה בתפלה כמו בעבודת הקרבן

ויתפלה דרך תחנונים פרש המבקש בפתח ובנחת, ושלא תראה עליו כמשוי ומבקש לפטר ממנה, ואחר שיעשה כל זה מבטח לו שתתקבל תפלתו. שהתפלה היא במקום הקרבן, דכתיב (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו', וכתיב (דברים יא ג) 'ולעבדו בכל לבבכם', וכי יש עבודה בלב, אלא איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה, ולכך צריך ליזהר שתהא דגמת הקרבן בכונה, ולא יערב בה מחשבה אחרת, כמו מחשבה שפוסלת בקדשים. (א"ח סי' נח)

עמודי שיש

רבי שלמה אפרים מלינגטיץ זצ"ל

תפלה ככונת הלב כהקרבנות הקרבן באש המזבח

ומאחר שנרמזה התפלה בלשון יקדת אש ונמשלה לקרבן תמיד, אם פן צריכה התפלה שיהיה בה כל תנאי הקרבן. היקדה של אש דגמתו התפלה שהיא בכונת הלב, דומה כאלו בוער באש בקרבן, כמו שפתיב (תהלים לט ד) 'חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש וגו'.

מחשבות זרות מפגלות את התפלה

וכמו הקרבן צריך כונה, שכן מתעסק בקדשים פסול, כך התפלה שהיא בלא כונת הלב אין בה יתרון על צפצוף העופות המצפצפים והמהגים, וכך שכן שמחשבה רעה של חוץ לזמנו וחוץ למקומו מפגלת הקרבן [וכו'].

וחוץ למקומו זהו פגול התפלה, כשעומד בבית הכנסת ומהרהר בעסקיו או בדברי הבאי, ומחשבתו משוטטת חוץ לבית הכנסת בכל רחובות קרנה, ובכל קצוי ארץ וים רחוקים, כי הוא עומד כאן ומחשבתו מפזרת חוץ אל המקום אשר הוא עומד בו. (עמוד העבודה)

יערות דבש

רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל

תפלה בלי כונה בעת צרה ומצוקה נענית כמו מנחת העני

ישעיה הנביא אמר (ישעיה נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב וכו' ואל אלהינו פי רבה לסלות, ודרשו במדרש והובא בילקוט (ישעיה רמז תפא) זהו עשירית איפה שוחר הקב"ה משלו.

ולהבין נראה, פי רבים חשבו כשהאדם בתכלית הצרה ומצוקה, עד שלבו כל עמו ודעתו בלתי מישבת עליו שפטור מתפלה, כי מה יתפלל, הלא עקר תפלה עבודה בלב, וזה אי אפשר לו, וסמכו עצמם אמקרא (איוב לו יט) 'היצרף שוער לא בצר'.

אבל באמת לא זאת עצה היעוצה, ואדרבה כשהאדם צועק לה' מתוך צרה, ה' שומע בקולו ביותר, כמאמר דוד (תהלים קיח ה) 'מן המצר קראתי', ואמר (שם סו כ) 'ברוך ה' אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתי', ודרשו (ברכות ה) 'שיסורין של אהבה הן שאין בהן בטול תפלה, וטעם הדבר כי אז קרוב ה' לו, פי קרוב ה' לנשברי לב, אם פן יותר מקבלת תפלתו.

אבל עדין קשה הא עקר תפלה כונת לב, וזה שאין דעתו מישבת, תפלה זו מה פעלה. אבל הענין, דע כי האדם היותו מרוב מחמר ורוחני, אף כל עבודה להשם צריכה להיות בשניהם [וכו']. **ויש** להבין במה שנאמר לעיל במדרש 'זהו עשירית איפה שוחר הקב"ה משלו'. והוא כי נודע מה שכתבו המפרשים בקרבנות קזן והבל, ששעה ה' לקרבן הבל ולא לקזן, הוא פי הקרבן הוא תמורת אדם, וצריך גם פן להיות מרוב מרוח חיים וגשם, לכך תכשר בהמה אשר נפש רוח חיים בקרבה, ולכך שעה ה' להבל היותו מצאן, אבל קזן שהביא צמחים שהוא רק חמר וגשם מבלי חלק רוחני, אם פן אין זה תמורת אדם, היותו מרוב מרוחני גם פן.

ויש כאן מהשאלות, אם פן קרבן מנחה עשירית איפה איך תכשר לקרבן, הלא זה כמו קרבן קזן. אבל התשובה היא, פי חלק רוחני לה', דכתיב (תהלים קטו טז) 'השמים שמים לה'', ואב ואם נותנים הגשם, וה' נותן הרוח, ואם פן עני זה שאין לו להקריב, וה' לרב חמלתו חומל עליו ומוחל על חלק שלו שהוא חלק רוחני, ודי שמביא חלק גשמי שהוא קמח ומלח, דומם וצומח, וחלק רוחני ה' מותר לו, ולכך בעני כשר עשירית איפה לקרבן, פי אין לו יותר.

וזהו מאמר המדרש, ואל אלהינו פי רבה לסלות, פי מרבה מחילה למאד, ואמר 'זה עשירית איפה' שאין בו חלק רוחני כלל ואין נאות כלל לקרבן, מפל מקום רוב חמלתו מרבה מחילה ומותר שלו, וזהו אמרו 'זהו עשירית איפה' שוחר משלו ומחל על חלק גבוה.

וכזה תוכן תשובת שאלה הנ"ל גם פן, פינן דכונת הלב לשמים הוא חלק רוחני אשר בקרבן, וזהו חלק ה', הקב"ה ברב רחמיו בראותו כי הוא במצוקה, ואי אפשר לכונן דעתו, מוחל על חלקו כמו בעשירית איפה, ודי שיתפלל מתוך צרה, אשר בנדאי תאוות וכחות הגוף לרע בטלים לרב צערו, וחלק הגשם מתפלל, ואף אם אין כונתו שלמה ה' יסלח לו.

וזהו מאמר ישעיה הנ"ל 'דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב, והינו מתוך צרה וצוקה שהלב נשבר, שאז קרוב ה' לנשברי לב, אז תתפללו להשם וקראו להשם, פי אז קרוב אליכם, ולא תמתינו עד עת הרחקה, שאז אין קרוב לכם בעת הזאת.

ולכל תאמר מה תועיל התפלה, פי אי אפשר להתפלל בכונה כראוי, על זה אמר זו היא טענת יצר הרע לבשל מתפלה, ואמר 'יעזב רשע דרכו ואיש און מחשבתי' פי אם 'ישוב אל ה' בתפלה, וקאמר הטעם ואל אלהינו פי רבה לסלות, פי מותר משלו לעני, מי שאין ידו מגעת על חלק רוחני, אפס להרבנות סליחה, ואף הוא כמוהו, פי לא יקפיד ה' על תפלה בלי כונה בעת צרה ולב נשבר, פי ירבה לסלות. (ח"א דרוש טו)

דרשות הצ"ח

רבי יחזקאל לאנדא זצ"ל

תפלה בבית הכנסת עולה לרצון אף שלבו כל עמו שכל שפסולו בקדש אינו יורד

וכבר אמרתי שאם האדם מתפלל בבית הכנסת, אף אם בא לו מחשבה זרה ומבלבל תפלתו, והתפלה היא במקום קרבן, ונקראת עבודה דגמת הקרבן, כדכתיב (דברים יא ג) 'לעבדו בכל לבבכם', ואמרו רז"ל (תענית ב) 'איזה עבודה בלב זה תפלה, ואם פן אחר כונת הלב הן הן הדברים, ואם לבו כל עמו הנה כמו מחשב מחשבת חוץ בקרבן, והוא פסולי המקדשין.

והנה אמרו בגמרא (זבחים פד.) שיש פסולי מקדשין שאם עלו לא ירדו, ויש שגם אם עלו ירדו, וזה הפלל כל שפסולו בקדש הקדש מקבלו, וכך שאין פסולו בקדש אין הקדש מקבלו, וכשאדם מתפלל בבית הכנסת שהוא מקום קדוש, אף אם

כח השכלי, עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה.

והתפלה חברה על ידי ק"כ זקנים, ומקם פמה נביאים, וגלמו בה את צפונות הפגנות בעמקות נוראה, פידוע מספר נפש החיים (ש"ב פ"ח), ועם כל זה הרי התפלה נעשתה כל כך מלמדה, עד שאפילו לחכם קשה להשתחרר מ'מלמדה זו', והכל מתפללים.

אלא שכמו בקרבנות כך גם בתפלה יש את ב' החלקים, חלק רוממותה וסודותיה, שעל זה אמרו ז"ל (ברכות ו) שהתפלה היא מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזוללים בהם, ועד לפרוש המלות. והחלק השני הוא העמידה לפני ה', שהיא כמו מקריב הקרבן הבא לבית המקדש ומביא את קרבנו, ואינו יודע מאומה מהעבודות ועניינן.

וכמו בקרבן כך בתפלה, ודאי שהמתפלל בכונת סודות התפלה הרי זה משבח, והיודע על כל פנים פרוש המלות ודאי חייב לכוון בכל מלה ומלה, אבל גם מי שאינו יודע כלל את פרוש המלות חייב להתפלל, אבל עקר הכונה בעצם התפלה כתב הרמב"ם (תפלה פ"ד הט"ו) שהיא העמידה לפני ה', ולא פרוש המלות.

נדבר זה למדו אנשי פנסת הגדולה מענין הקרבנות, שכדאי לתקן גססאות התפלה וסדרה דבר יום ביומו ולחייב בה את כלם, כדי לזכותם בהתקברות לפני ה' ובדבקות בו, אף על גב שתעשה על ידי כך כמלמדה.

שנזבחו שלא לשמן כשרים, אלא שלא עלו לבצלים לשם חובה, עין שם.

והוא סמך לדברינו שמדמה תפלה בלי כונת הלב לשלא לשמה, הנה דכונת הלב וכונת מצוה דין אחד להם. גם כתב דתפלה בלא כונה גם כן שם תפלה עליה, ואם כן שפיר מתר להתפלל גם כשיודע שלא כוון באבות, וגם לכתחלה מתר היום להתפלל אף שיודע שלא יכוון.

וכיון דגוף התפלה מתפלל פדיון, שוב אחד בסוף העולם שמתפלל בכונה מוציאו בחיוב תפלה בכונה, דאחר שהתפלל פעם אחת, דינו פעם שבשדות דאניסי וטרדי, ואפילו בשאר ימות השנה דינו כראש השנה ויום הכפורים כאמור. (ארי"ח ט"ו כב)

לקט שיחות מוסר

רבי יצחק אייזיק שר זצ"ל

עקר כונת התפלה שידע שעומד לפני ה' כרגמת המביא קרבן לבית המקדש

אמרו חז"ל (ברכות כו): תפלות במקום קרבנות תקנום, ואיכא דאמר אבות תקנום. ואף כאן אלו ואלו דברי אלקים חיים, שבדאי אבות תקנו בעבודה שבלב (תענית ב:), 'ואברהם עודנו עומד לפני ה' (בראשית יח כב), וכמו שנפסקו בשלחן ערוך (ארי"ח ט"ו צח סא) דברי הרבנו יונה, שהמתפלל יחשב כאלו שכינה פנגדו כו', וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכניזין בתפלתם, עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות

בא איזה מחשבת חוץ נקרא פסולו בקדש' והקדש מקבולו, אבל לשמתפלל חוץ לבית הכנסת אין פסולו בקדש ואין הקדש מקבולו. (דרוש ז)

ארץ צבי

רבי אריה צבי פרומר זצ"ל

למוד זכות על התפלה שלא כונו בה בכרכת אבות

בשלחן ערוף (ארי"ח ט"ו קא ס"א): דהמתפלל צריך לכוון לכל הפחות באבות, ואם לא כוון באבות צריך לחזור ולהתפלל. וכתב הרמ"א, והאידנא אין חוזרין בשביל חסרון כונה, דקרוב הדבר שגם פעם ב' לא יכוון, וכן כתב בשלחן ערוף בכמה מקומות ובתוספות סוף פרק ה' קורא, דהיום אין אנו יכולים לכוון.

אך קשה לפי זה איך מתפללין פעם ראשון, כיון דאין מכונים וכונה מעכבת. עוד קשה, אם התחיל להתפלל יודע בברור שלא כוון באבות יצטרף לעקור רגליו, כיון דכונה באבות מעכבת, ואם כן יהיו כל ברכותיו לבטלה. גם תמוה מאד כחמץ לשנים וכעשן לעינים, דרב ישראל היום אין מקימין ח"ו מצות תפלה שלשה פעמים ביום, כיון שאין מכונים וכונה מעכבת וכו' (עיי"ש באריכות דבריו).

שוב ראיתי בספר שבלי הלקט השלם ענין תפלה (ט"ו יז) בשם הרב יעקב מגוריצבורק, דאף על גב דצריך לחזור ולהתפלל בשביל חסרון כונה, מכל מקום גם אם לא חזר והתפלל יצא ידי חובה, כדאמרינן בריש זבחים (ב:) כל הזבחים

ויקרא אל משה (א א)

אמר הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, נבצר ממני להבין כיצד יכול אדם להתפעל מן הכבוד, והלא מן הדיו הנה שהמאמין לא ימצא מקום לעצמו מחמת בוש, בשעה בה מעניקים לו כבוד.

הוא הסביר את דבריו על פי משל. מלך ששלט בעז במדינה גדולה, הכתיר אחד מעבדיו למשל באחת מערי השדה הזעירות במדינתו, והיו כל בני העיר חולקים לאותו משל כבוד גדול.

יום אחד הזדמן המלך לאותה עיר לראות מקורב כיצד מנהל המשל

חנן אותו במעלות הללו שבגללן הוא זוכה לכבוד.

כך גם הנה אצל משה רבנו עליו השלום, בשעה בה הוא נקרא לאהל מועד, נתמלא כלו בוש וכלמה על הכבוד הרב שהוא מתכבד בעמדו לפני מלך הכבוד, על כן נכתבה תבת 'ויקרא' באלף זעירא. (עירון חדישין)

ויקרא אל משה (א א)

א' זעירא, אמר הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זיע"א, אבינכם מעט מה שכתוב בזהר הקדוש (תקו"ו סנט: תקון ע), יש אתנו ברכיני ואתנו בינונים ואתנו זעירין.

את עניניה, המלך היה לבוש כאדם פשוט, ובני העיר הנבערים מעולם לא הכירוהו, רק המשל שסיר עמו בעיר, ידע את זהותו האמתית.

כאשר עבר המשל עם בן ליתו האלמוני ברחובות העיר, חלקו כל בני העיר כבוד רב למושל, ולא שתו לבם למלך ההולך לצדו. נקל אפוא לשער כמה בש ונכלם הנה המשל מן הכבוד הזה, בידעו שהמלך, שלו מגיע באמת כל הכבוד הזה, הולך לימינו ורואה זאת.

רגשי בוש כאלו צריך להרגיש כל אדם, בידעו כי הכבוד יאה רק להשם יתברך המתהלך עמו בכל עת, הוא אשר

מעשי צדיקים

תָּכַף אחר פטירת אבי הקדוש הוא הביא לי גיר קטן, ועל הגיר היה נכתב יו"ד אותיות גדולים מאד אשר אין לשער. ומה שהיו אלו האותיות אין להגיד. ושאלתי אותו שהיה תמיה גדולה אצלי, גיר קטן כזה יהיה נכתב עליו יו"ד אותיות גדולים. והשיב לי, אל תתמה בזה, וזכר שאמה בעלמא דקשוט ובעלמא דקשוט המועט מחזיק את המרבה, והם סודות עמקים מאד.

אֲבִינֵכֶם על פי פשוט פגנת הזרה, אתן רבך, נקראו אלו האותיות שהאדם עוסק בתורה ותפלה, אלו האותיות מאירים, לזה נקראו אתן רבך. ואותיות בינונים, הם האותיות שעוסק במשא ומתן באמונה וצרכי בני אדם, אלו האותיות נקראים אתן בינונים, שהם אינם מאירים כמו אותיות התורה, אבל על כל פנים הם אותיות כשרים.

וְאֵתָנֶן זעירין, הם אלו האותיות של דברים בטלים, והטעם שנקראו דברים בטלים, שהאותיות בעצמם הם כסופא, ומבטלים ומצמצם את עצמם כמו זה האיש שמחביש כסופא מאד הוא בטל ומבטל אצלו, ומצמצם את עצמו ומטמין את עצמו במקום צר שלא יראו אותו בני אדם, כך הם האותיות של דברים בטלים, האותיות הם בכיוש ובטלים ונקרא אתן זעירין, וד"ל: (אור יצחק)

יִקְרִיב אֹתוֹ לְרַצְנוֹ לִפְנֵי ה' (א ג)

סֹפֵר הרה"ק רבי מנחם מנדל מליובאוויטש זיע"א. מעשה ביהודי בן למשפחה חסידית שרשית, סבו היה חסיד של הרה"ק הצמח צדק זיע"א ותלמיד חכם גדול, ואף הוא עצמו מבין בכשרונות טובים ולמדן, אך מסבות שונות ירד ממדרגתו, שנה ופרש.

לְמֵרוֹת כל זאת, שגר לו הרה"ק הרי"ץ זיע"א מכתב בו הוא פנה אותו בתארים נכבדים ביותר, "ותיק וחסיד", "איש ירא אלקים", "נכבד ונעלה".

שָׂאֵלוּ את הרבי, כיצד יתכן שהוא כותב תארים מעיו אלו לאדם שמעמדו ומצבו הוא באפן כזה, דבר שהיה ידוע היטב לרבי, ובפרט כאשר אחרים רואים שהרבי כתב לו כך, החל מהמזכיר שדרכו עבר המכתב, ועד ליהודי שקבל את המכתב להעבירו לתעדתו, והוא בודאי הראה אותו לכמה וכמה אנשים.

עֲנֵה להם הרבי על פי פסק דינו של הרמב"ם (מעשה הקרבנות ד טז), שרצונו האמתי של כל אדם מישראל הוא לעשות כל המצוות כראוי, הרי רצונו האמתי של יהודי זה הוא להיות יהודי טוב כראוי.

אִם כן, כיצד יכול אני להבדיל בין יהודים, ליהודי פלוני אכתב את התארים וליהודי שני לא אכתב, כאשר לצדו של כל אדם ואדם מישראל ישנו פסק הדין האמור של הרמב"ם. (התוודעויות תשד"מ ח"ג)

וְהַפְּשִׁיט אֶת הַעֲלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ (א ו)

אָחָד מבאי ביתו של הרה"ק בבא סאלי זיע"א, נמנע מלאכל בשר מחוץ לכתלי ביתו, אף על שלחנו הקדוש של בבא סאלי, סרב להכניס לפיו טעימת בשר. רבנו אמר לו ברורות כי עליו משגיחים משמים, מה שעובר את דלת ביתו אין עליו שאלה, אף אותו אברך מאן לקבל.

זָמַן רב המשיך בסרובו לאכול דברי בשר מבית רבנו, עד אשר נכח בעצמו בהשגחה הפרטית המכוננת את הכשרות בבית קדוש זה. בערב ראש השנה, אותו אברך סיר עם קבוצה של תלמידי חכמים בין מושבי הדרום, בחפוש אחר אתרוגים לא מוכרים.

בָּתָם מסע משוף, העלתה הצעה לעלות אל בית רבנו ולקבל ברכתו לקראת השנה החדשה. רב הנוסעים שהיו עיפים לאחר הסיור הארוך והמייגע, שללו את ההצעה, אך לבסוף שנו דעתם, הפנו את רכבם לכיוון נתיבות, והגיעו אליה לעת ערב.

לְאַחַר שנתקבלו אצל רבנו בקשו למצא מנגן לתפלת מנחה, אך טרם צאתם את הבית הבחין אחד מהם באדם המפשיט כבש, אשר נשחט עבור בית רבנו לכבוד החג הממשמש ובא. מאחר שאותה תקופה עסק הלה בענייני כשרות הבשר, בקש את מידעו האברך להראותו בהזדמנות זו את חלקי הפנים של הבמה, להסביר לו סירכא מהי, היכן נטרפת, וכדומה.

תוֹךְ שהראה אותו אברך את חלקי הפנים, והגיע לראות שהיו בחזקת חלוקת, גלה להפתעתו סירכא אשר עלולה להטריף את הכבש, או לכל היותר לאחר משמוש יהיה הכבש כשר, היכן נטרפת, וכדומה.

אף לא חלק, ובכל מקרה אינו מתאים לשלחנו של רבנו.

הוא קרא לאחד מתלמידי החכמים שהיו במקום שאשר את דבריו, ומיד הוסבה תשומת לבו של רבנו למצב פשרותו של הכבש. רבנו לא הסס, הורה להוליך את הכבש למכירה לגוי, והורה מאד לאותו אברך על הגלוי שגלה.

רַבְּנוּ שמח ביותר על אשר הצילוהו משמים בדרך נס, ואותו אברך נכח לראות לנגד עיניו כיצד משמים משגיחים על רבנו. ידע היטב כי היה מראשי המסרבים בתחלה לערף את אותו בקור, עקב עיפותו הרבה. רק ההשגחה העליונה סובבה את הדבר כך, שיבואו לשם בזמן המתאים, ויגלו מה שגלו טרם יהיה מאחר. אותה קבוצה לא עזבה את הבית, לפני ששתו לחיים לכבוד המארג המפלא. (תולדות בבא סאלי)

וְהַקְּטִיר הַפֶּהֶן אֶת הַכֹּל הַמְּזַבְּחָה עֲלֵה אִשֶּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַה' (א ט)

שְׂמַעְתִּי מהחסידי הנודע רבי משה ווייס ז"ל, שנקרא רבי משה בטלן, אודות סדר התקרבותו של הרה"ק התולדות יעקב יוסף זיע"א אל רבו הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א.

הַתּוֹלְדוֹת' היה מקפיד מאד על תפלה במנגן, פעם הזדמן לעיר אחרת, אחר את זמן תפלת שחרית של המנגן הקבוע בה, אך לצער, לא היה במקום מנגן אחר.

אָחֵר ברורים נמצאים בקרב אנשי העיר היכן יוכל למצא עתה מנגן שעדין לא התפללו, אמרו לו שרבי של חסידים מתלמידי הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א שוהה בעיר, והוא ואנשיו עדין לא התפללו. היה זה הרה"ק רבי דב בער ממעזריטש זיע"א שהזדמן אף הוא לעיר זו.

בְּלִית בררה, נאלץ התולדות להצטרף למנגן של החסידים, והוא התפעל מהתפלה המרוממת והמפלאה, כמותה לא ראה מימיו. אולם, בעת קריאת שמע, השתומם לראות את הרבי ר' בער שואף טבק, דבר מעין זה היה תמוה בעיניו עד מאד.

אָחֵר התפלה גמר בדתו להוכיח את הרבי על הדבר, והוא נגש אל הרבי בשאלה, היתכן לשאף טבק באמצע

קריאת שמע. פתח המגיד והשיב לו בדרך משל.

בין באי ארמון, היה יהודי שזכה לחכה תורה מאת המלך. היהודי היה מנגן במקצועיות נדירה בכנור לפניו, ומרומם את רוחו. הדבר עורר את קנאת השרים, הם חפשו תחבולות להבאיש חנו בעיני המלך, אף זממם לא עלה בידם.

לבסוף עלה רעיון בלב אחד השרים, מאחר ולפני שמנגנים בכנור יש למשח את המיתרים במשחה שריחה אינו ערב, הוא ישכנע את המלך לגזור שכל אשר יגרם לריח רע בסביבת המלך, אחת דינו למיתה.

שרי המלך ואנשי החצר, לא הבינו לפשר הנחיצות וכןנת המחוקק בגזרה זו. הכל סברו, שהשר מתכנן לטובת המלך, והוא אכן נענה להצעה וחתם על הגזרה כאשר בקש השר.

יהי היום, ערף המלך משתה גדול, ובקש ממקורבו שיבוא לנגן לפניו כאשר אהב. היהודי הגיע, וכדרכו משח תחלה את מיתרי הכנור באותה משחה מדיפת הריח.

קרב אליו השר, ואז הרים קול זעקה, המנגן היהודי מורד במלכות, ואחת דינו למות מחמת שגרום ריח רע לפני המלך, והלא המלך חתם על גזרה שכל אשר יגרם ריח רע לפניו, חיב מיתה.

המלך לא ידע את נפשו, הרי אין לו אפשרות לבטל את הגזרה, ושאל את אהובו "הלא ידעת על הגזרה, כיצד לא חששת למשח את הכנור במשחה הריחנית הזו".

ענהו היהודי, "הכל כדאי לי, ואף ענש מיתה, העקר לגרם ולו פעם אחת קורת רוח לאדוני המלך, לנגן לפניו בכנור בצורה המשלמת ביותר שיש באפשרותי".

הפונה במשל היתה ברורה, מאחר והרגיש הרבי כי באמצעות שאיפת הטבק היא באפשרותו לעשות נחת רוח להשי"ת, באשר הדבר יסיע לתפלתו, מוכן הוא לשאף טבק בשעת קריאת שמע, אף שבאמת הדבר אינו ראוי. מרב התפעלות מדבורים אלו, נמשך התולדות על ידי הרבי ר' גער אל רבו הבעל שם טוב הקדוש. (מציון יסעוד)

אשם הוא אשם אשם לה' (ה יט)

ספר החסיד ר' יחזקאל סופר ז"ל מאפסא,

את אשר שמע מפי הרב פנחס אליהו רוטנברג זצ"ל, אבד"ק פילץ. כשהזדמן הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א לאחת הערים, נודע לו כי הרה"ק האוהב ישראל מאפסא זיע"א, שוהה אף הוא בעיר, והוא הלך לקבל פניו.

כאשר נכנס רבי בונם לפרוודור הבית, אמר לו המשמש של הרבי מאפסא כי לפני מספר דקות נכנס הרבי לחדרו למנוחה, ועתה אין אפשרות להפריעו ממנוחתו ולהכנס אליו.

יצא רבי בונם לחצר, והבחין סמוך לבית במוט של את חפירה. נטל את המוט והניחו על כתפו ופסע לפני הפתח אנה ואנה, כחיל המהלך עם רובהו ושומר בפתח ארמון המלך.

הבחין בו אחד מחסידי הרבי מאפסא, ושאלו לפשר הדבר, והוא ענהו, "איני מכוון למעשה קנודס, אלא, יש לי ידיעה ברורה שהרבי מאפסא כהן בעבר כמלך ישראל, ולכן נצב אני על המשמר כחיל על פתח המלך.

ספור זה, המשיך ר' יחזקאל סופר מאפסא, "מתאים במדיק למה ששמעתי מזקני עירנו, שהאוהב ישראל אמר לחסידיו, שהיה כבר מספר פעמים בעולם הזה בגלגולים רבים, "פעם הייתי מלך, ופעם אחרת שמשתי ככהו גדול".

עוד ספר האוהב ישראל, "זוכרני שהיה בירושלים בזמן שבית המקדש היה קיים, איש תם ירא וחרד שדרכו להביא לעתים קרובות לבית המקדש קרבו אשם תלוי, ואף הזכיר את שמו של אותו אדם והוסיף ואמר, "אני ופרחי כהנה שהיו עמדי, עשינו מעט שחוק מאותו יהודי".

פעם אחרת אמר, "זוכרני שהייתי תנא בימי התנאים, וגאון בימי הגאונים, וכעת ראו מה אנכי בסוף הכל, רב קטן בעירה קטנה". בתוך דבריו אלו הגיעה לביתו משלחת מכבדת, והביאו לו כתב רבנות מארץ הקדש. (שיח שרפי קודש)

והשיב את הגזלה אשר גזל (ה כג)

באחד מימי החול, קרא במפתיע הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א למקורביו, והזמין לסעודת מצוה שברצונו לערוך. המזמנים השתאו על הדבר, שכן

לא היה זה יומא דפגרא, והזדרזו לקבל את ההזמנה התמוהה.

במהלך הסעודה באר הרבי את פשר ההזמנה. בימי ילדותו הזדמן לאחת העירות הרחק ממקום מגוריו, במהלך שהותו בה, הזיק מעט לאחד מרהיטי העיר. מאז לא עלה בידו לתקן הדבר, ובכל עת דאג האיר יעלה בידו להשיב את אשר הזיק.

משמים סיעוהו, היום הגיע לפניו יהודי ובפתקא הזכיר כי מתגורר הוא באותה עיר רחוקה. הרבי התענג האם ישנו דבר הנצרך בעירו, והלה השיב כי בשבת קודש אחר סעודת הצהריים, נוהגים רבים מבני העיר לצאת לגן העיר הגדול.

מאחר והגן באותו שעות שוקק חיים, הספסלים המצויים בו אינם מכילים את כל הקהל, אם יתקינו בגן ספסל נוסף, יהא זה לתועלת גדולה. הרבי נתן בידו סכום כסף להוצאות הספסל. ולרגל השמחה של מצוה שעלה בידו לתקן המעוה, ערף סעודה בגטילת ידים בהשתתפות עשרה אנשים. (שיחתן טל עבדי אבות)

או מכל אשר ישבע עליו לשקר (ה כד)

ספר רבי יוסף משאש זצ"ל, מעשה ארע בעיר בבבל, בה התגוררו כעשרת אלפי יהודים ומתי מספר גויים, רק כמאה פועלים מהכפרים סביב, והיתה מצויה בין היהודים שבועת שוא ורגילה על לשונם, אנשים נשים וטף על דבר של מה בכך, כבר היו קופצים ונשבעים.

פעם התארח אצלם חכם ושמו רבי בנימין זצ"ל, משראה את מנהגם הרע, הוכיחם והרבה להטיף להם מוסר, אף הם לא שתו לבם לדבריו, אמר להם, בעון שבועת שוא נגעים באים (ערכין טו.), שחקו ואמרו, מימי אבותינו שגורה שבועת שוא על לשוננו ולא ארעונו נגעים.

אמר להם, הקב"ה מאריך אף ולבסוף גובה את חובו, דעו שאמרו חז"ל במסכת שבת (לג.) בעון שבועת שוא ושקר חיה רעה באה ובני אדם מתמעטין והדרכים משתוממו, צחקו ואמרו, מאין תבוא חיה רעה, הרי אין יערות סמוכים לעיר, מעולם לא ראינו כאן חיה רעה.

שם מחסום לפיו והמשיך בדרכו, שמונה ימים לאחר מכן עברה בסמוך לעיר שירה גדולה של סוחרים פרסים שנסעו

עליכם' כְּנֵהוּג, שְׁאֵלוּ, מְדוּעַ אֵינוֹ מְזַמֵּר עִמּוֹ, אֲךָ הָאִישׁ הַשֵּׁבִי כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ לֹמֵר.

אחר הגיש לו הרבי את הגביע למען קדש, אף הוא טען כי אינו יודע כיצד, עמד רבי יחיאל מאיר, ואמר עם אורחו את הקדוש מלה במלה. כֹּאשֶׁר הִגִּיעָה הַעֵת לטל ידים לסעודה שוב הכריז, איני יודע לברך, הרבי ברך עמו את הברכה מלה במלה, וכך נהג גם בברכת המוציא.

לבסוף ישבו לסעודה, אז פער האיש את פיו ואכל פאחד הגרגונים וכבדמת יער, שלא פדרך בני אדם. תחלה טרף את החלה שהיתה על השלחן ואכלה כלה. אמר רבי יחיאל מאיר, "אולי עדין רעב הוא", וצוה למשרתו שיקביא חלה נוספת, אף האורח בלע גם את החלה השנייה ואכלה.

אמר הרבי לבני ביתו, "איש זה צריך לאכל הרבה", בקש שיקביאו לפניו חלה שלישית, ולאורח אמר, כי לא יבוש ויאכל כרצונו. בהמשך הובאו לשלחן כל החלות שהוכנו עבור בני הבית לכל השבת, את כלן אכל הברנש. גם כשהביאו חלות מן השכנים, בלע את כלן לבלתי הותיר מהן פרוור.

בתוך כך התנמנם האורח מתוך האכילה והשתיה, עד שחטפתו שנה עמקה. ניערוהו כדי שיברך את ברכת המזון, אף הוא סרב, ועשה עצמו כמי שאינו מבין מה שאומרים לו. בבגדיו המטונפים ובנעליו המזהמות באשפה ובקפס, השליך את גופו על הספה היפה, וטנף את הרפוד שעליה.

כל אותה שעה לא נראה אף שמץ של פעס על פני רבי יחיאל מאיר, הוא נהג עם אורחו המוזר בחבה, ושמח על שהזמין לו השם יתברך מצוה חשובה של הכנסת אורחים.

בטרם עלה על יצועו, נגש שוב אל האורח לראות מה מצבו, ונטל מלבושים חמים לכסותו היטב, למען יחם לו.

עם בקר נכנס רבי יחיאל מאיר אל החדר לראות אם האורח עדין ישן, אף לא מצאו. נעלם כלעממת שבא ולא נותר כל רשם ממנו בבית, שלח לשאל אחריו, להיכן הלך ולא פנה, אף איש לא ראהו ולא שמע שמו, לא לפני השבת וגם לא ביום השבת.

הבין רבי יחיאל מאיר כי משמים שלחו לו אורח זה, למען נסותו במצות הכנסת אורחים, ואולי אף היה זה אליהו הנביא (שבחי צדיקים)

לו עגמת נפש רבה, הוא השיב את פעמיו לעבר לבוב, ורכש על פי הרשימה שבגדיו בשנית את הכל בהקפה.

את המזכרים הזהיר נחרצות לכל יספרו לאי מי על הקניה הפפולה, פן יודע הדבר לבני ביתו, ואת התשלום הוא עצמו ידאג לפרע, טפין טפין. בשובו לביתו מסר את הסחורה, ולא ספר מאומה אודות הגנבה הגדולה.

אחר כמה ימים, הגיע אדם אל חתנו השר שלום זיע"א, התודה כי נכשל ונגב לאחד מבניו סחורה באכסניא על אם הדרך המוליכה מלבוב, מאז נעשו ידיו משתקות ורמנא ליצלן. הוא משיב הגזלה אשר גזל במלאה, ומבקש מהרבי להתפלל לרפואתו.

השר שלום התענון אצל בניו ואצל בתו למי שיכת הסחורה, אולם הם לא ידעו מאומה, הכל טענו כי לא נגנב להם מאומה. כששחה בתו לבעלה הקדוש אודות האיש שהביא סחורה שנגב באכסניה, אמר 'אכן נודע הדבר', והודיע לה כל המעשה.

היא הלכה וספרה זאת לאביה הקדוש, והוא שלח לקרא לנגב לשעבר וצוה עליו שילך לבית חתנו וישיב את אשר גזל, אחר שיוסיף ויתחנן לפניו שיתפלל עבורו, אז בודאי יתרפא מכאביו כי הוא צדיק אמת, וכן היה. (לב טמח החדש)

כל ימיו, מהדר היה הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זיע"א ביותר במצות הכנסת אורחים. בליל שבת אחד אחר שובו לביתו מבית הכנסת, נכנס הגבאי לביתו ואמר, כי הבחין באורח שנותר בודד בבית הכנסת.

מהר הרבי לשוב לבית הכנסת, והביא עמו את האורח אל ביתו, הלה לבש בגדים דוחים ומטונפים, והוא עצמו מכער, מגשם ובלתי נקי, כאלו זה עתה התגולל באשפה, ריחו כה מבאיש, עד שאי אפשר היה לעמד במחצתו, וכל שכן להסב עמו לסעודה על יד השלחן.

על אף כל זאת, קבלו רבי יחיאל מאיר בסבר פנים יפות, והזמינו אל ביתו להסב על שלחנו, משראהו כי האיש אינו מנגן 'שלום

להודו למכר את סחורתיהם, ביניהן שבעה אריות ושני נמרים כלואים בקרונות ברזל, וכבולים בשלשלאות.

קמצינים גדולים היו הפרסים, וחסו על ממונם מלהאכיל את האריות ואת הנמרים כדבעי, עד שמחמת הרעב הממשך וטרח הדרך התעלפו, והסוחרים בטוחים היו שהחיות נפחו את נשמתן.

בקשו לכל הפחות לפשט מעליהן את עורן, פתחו את בריחי הכלובים והתירו את שלשלאות הברזל, משנגשו לעשות זאת, התנערו החיות האימתניות, זנקו על שוביהן, וטרפום ברעבונם הרב.

אחר פרצו בעד הכלובים הפתוחים ודהרו העירה, דרסו ועשו שמות, ותהי מהומה גדולה בעיר. שבעה ימים ושבעה לילות הפילו חתתם, עד שמרב טרף ושבע נתיגעו, אז שמו כמה יהודים נפשם בכפם, התנפלו עליהם בחרבות וברמחים, והרגום.

היהודים האמללים מנו את הנטרפים והדרוסים, ומצאום יותר מאלפים נפש, ספדו וככו תמרורים, וידעו כי אמת דבר רבי בנימין ודבר אחד מדברי רבותינו לא ישוב ריקם. הם התענו וזעקו אל ה' לסלוח להם על עוונם, וגזרו שמעתי ואילך כל הנשבע לשוא ידקר בחרב. זה שאמר הפסוק 'איש כי ידר נדר לה' או ישבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה'. (קול טיוח)

והשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק אשר עשק וגו', וכפר עליו הפהן לפני ה' ונסלח לו (ה כג - ט)

בימי נעוריו, בשנים בהן ישב הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק זיע"א בבית חתנו הרה"ק השר שלום זיע"א, החלה זוגתו להתעסק במסחר על מנת להתפרנס מיגיע כפיה. בבעלותה היתה חנות, ומדי פעם נסעה ללבוב, לרכש את הסחורה הנצרכת.

כאשר עמד רבי חנוך העניך לנסע ללבוב, לקנות ספרים שנגרכו עבור למודיו, בקשה זוגתו שבמהלך שהותו בה, יקנה את הסחורה הדרושה לחנות. הרבי יצא ללבוב, ובציקולונו רשימה מסודרת וברורה, מה בדיק עליו לרכש, היכן, הכמות הנדרשת, ובאיזה מחיר.

בחזרתו מלבוב על אם הדרך נעצר להתפלל באכסניא, אחר גמר תפלתו, נחרד לראות כי כל סחורתו נגנבה. הדבר גרם

מליץ יקדין ויהודשים נפלאים מלוקט מדברות קדשו ותורתו של רבו הוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִוְרֵייתָא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

תחילת העבודה תהיה גם שלא לשם שמים

ירגילו עצמם בעבודה ומעט מעט יזככו כוונתם שתהיה לשם שמים.

מתוך שלא לשמה יבוא לעבודה לשמה

ומכל מקום אין זו הדרך הנכונה שתהיה כל עבודתו לכוונת הנאת עצמו, כי הגם שהוצרכו להתיר תחילת העבודה בדרך זו כדי להמשיך לב האדם לעבודת ה', אבל אין זו העבודה הרצויה לנחת רוח לפני ה', ולאחר שזכה לקבוע עצמו בתורה ועבודת ה', יטהר מחשבותיו וידקדק עם עצמו שתהיה כוונתו רצויה ונכונה לשמים, ואדרבה כפי שמוסיף להתעלות בעבודת ה', כך מוסיפים לדקדק עמו גם על כל פניה דקה.

פרישות מן הגאווה והתענוגות

כמו שנצרך לפרוש מכוונה שאינה רצויה, כך נצרך לטהר עצמו מן הגאווה ומשאר תענוגי העולם, וזהו שאסרה תורה הקרבת שאור ודבש על המזבח, **כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה**, ולימוד גדול למדונו כאן לעבודת ה', כי 'שאור' רמז למידת הגאווה וגבהות הלב, שכן דרך השאור להגביה עצמו עד שמחמיץ את העיסה, ו'דבש' רמז לתענוגים והנאות הגוף, ושניהם אינם רצויים לפני ה', ובבוא האדם להתעלות בעבודת ה' צריך לטהר עצמו מן הגאווה ומן ההימשכות אחרי תענוגות העולם.

בתחילת העבודה קשה שתהיה הפרישות בשלמות

אכן לא תמיד מצוי האדם במדרגה זו לפרוש מכל הנאות העולם אשר לא לה' המה, וביותר מצוי בתחילת התקרבות האדם לעבודת ה' שקשה בעיניו להצטמצם שלא ליהנות מתאוות העולם יותר מכפי המוכרח לו, על כן אמרה תורה **קרנן ראשית תקריבו אותם לה**, כי הגם שנאסר השאור והדבש לקרבן לה', עם כל זאת בראשית עבודת האדם רשאי להיעזר בהם לעבודתו, כדי שמתוך כך יזכה להתעלות בעבודתו ולפרוש לגמרי מן הגאווה ומתאוות העולם, כי בדרך קבע נאמר **ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח**.

לשמים, והרבה יגיעה ועבודה נצרך כדי לזכך המחשבה ולטהרה, ולפיכך לא ימנע עצמו מעבודת ה' אף שלא זכה לטהר כוונתו, ובלבד שלא תהיה כוונתו על מנת לקנטר את חברו.

וכן הוא דרך הקטנים בראשית עבודתם, שדעתם קצרה לכוון עבודתם לשם שמים, ולפיכך נצרך למשוך לבם לעבודת ה' ולרצות אותם גם בדרך זו להנאת עצמם, ומתוך כך

כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה. קרבן ראשית תקריבו אתם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח (ב יא-יב).

עובד ה' בתחילת עבודתו עדיין קשה לו לטהר מחשבתו וכוונתו בשלמות להיות כל כוונתו לשם שמים, ואף שהעובד שלא לשם שמים אין עבודתו רצויה ונוח לו שלא נברא, מכל מקום לאו כל אדם זוכה לטהר מחשבתו

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

זעקה אמיתית מעומק הלב בדורנו

פועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים

וּנְפֹשׁ כִּי תִקְרִיב קֶרְבַּן מִנְחָה לַה' סֵלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוּ וְיִצַק עֲלֶיךָ שָׁמֶן וְיִתֵּן עֲלֶיךָ לֶבְנָה (ב, א).

אמרו רבותינו בגמרא (מנחות קד): אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש'. אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני.

חיוזק גדול יש לנו ללמוד מקרבנו של העני הנחשב כאילו הקריב את נפשו, שכמו כן הוא גם בדורות, שיש דורות עשירים ויש את דורותינו האחרונים שבבחינת 'עני' - 'אין עני אלא בדעת' (נדרים מא), בוודאי מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו נפשם בעבודתם את ה' עם כל המניעות וקטנות המוחין, וחשובים הם עוד יותר מכל אותם דורות הראשונים כמלאכים.

וכך שאל רבי חיים ויטאל ע"ה את רבו האר"י הקדוש ע"ה, על מה שאמרו בירושלמי (שבת פ"ה ה"ד) שפעם אחת יצאה פרתו של רבי אלעזר בן עזריה ברצועה שבין קרניה והושחרו שיניו מרוב תעניות שהתענה על כך. אם כן, שאל רבי חיים, מה נענה אנחנו אזובי הקיר אם בארזים נפלה השלהבת והתענו על חטא קטן תעניות למכביר. ענה לו האר"י הקדוש: בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת אמיתית מישראל מעומק לבו נחשב כהתעניות משנים הקדמונים.

הוסיף על כך הישמה ישראל (חנוכה אות נ"ו), את זה אמר האר"י הקדוש בדורו, אם כן בדורנו אנו שירדנו פי כמה וכמה מדורו המופלא של האר"י, על אחת כמה וכמה שכל זעקה אמיתית הבוקעת מעומק ליבו של יהודי, עושה רושם ופועלת יותר מתעניות וסיגופים של דורות הראשונים עכ"ד.

והוא הדבר שרצה נותן התורה ללמדנו באמרו **נפש** כדרשת חז"ל 'מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו', כי כמו שבזמן שבית המקדש היה קיים נחשב קרבנו של עני כאילו הקריב נפשו כן גם בדורנו דור עני שאין עני אלא בדעת, דור עני במצוות בתורה וברוחניות, מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו ישראל נפשם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

אדם ובהמה תושיע ה' - הכפרה בימינו מישועתו של הקב"ה

יסורים שהם הרעה הרודפת את החטאים. כנגד ששאלו לנבואה ואמרה 'הנפש החוטאת היא תמות' נאמר 'אדם כי ימות באוהל'. כנגד מה שאמרה תורה יביא קרבן נאמר 'אדם כי יקריב מכס'. וכנגד דברי הקב"ה 'עשה תשובה ויתכפר נאמר 'אדם ובהמה תושיע ה'.

והנה, בתשובת השנים הראשונים שהם הנבואה והחכמה, יוצא ממנה רעה הן לאדם והן לבהמה [ראה בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' קז): כי מי שהוא חייב מיתה בידי שמים עולה מות בחלונותיו, ובעלי חיים מקנה קנינו מתים, פרתו רועה באפר והיא מתה, תרנגולתו רועה באשפה והיא מתה, וידבק המוות בו עד כלותו אותו], וגם בעצת התורה 'ביא קרבן ויתכפר' עדיין הוי רעה לבהמה כי נשחטת היא לקרבן. אך בדברי הקב"ה הוי ישועה לכל הן לאדם והן לבהמה, ויפה מרמז על כך הפסוק 'אדם ובהמה תושיע ה'', שבדברי הקב"ה הוי ישועה לאדם ולבהמה. ודברי פי חכם הן ושפתיים ישק.

לחוטא הדרך הישר שה' יתברך הוא הישר, ומאחר שהוא הישר הוא גם כן מורה הדרך הישר לאדם.

[ועוד כי מפני כי הרעה מוכן לרשעים בסוף והוא יתברך טוב, והטוב רוצה בטוב ולא ברע שיהיה לרשע, ולפיכך מצד ב' בחינות מה שהוא יתברך טוב וישר ראוי שה' יתברך מורה לחטאים שהם הולכים בדרך מעוקם מורה להם אל דרך הישר ולהציל אותם מן הרעה אשר מוכן לרשעים (מהר"ל שם)].

ישועת הקב"ה הן לאדם והן לבהמה

דרוש נאה דרש על כך הרה"ק רבי שלמה קלוגר ע"ה (גבורות שלמה תזריע). במסורה מצינו ארבע פעמים 'אדם' - 'אדם כי יהיה בעור בשרו' (ויקרא יג ב), 'אדם כי יקריב מכס קרבן' (שם א ב), 'אדם כי ימות באוהל' (במדבר יט יד), 'אדם ובהמה תושיע ה' (תהלים לו ז). וארבעה אלו כנגד ארבעת התשובות שאמרו בירושלמי. כנגד ששאלו לחכמה ואמרה 'חטאים תרדף רעה' נאמר 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת', דהיינו

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם (א ב). בירושלמי מובא (מכות פ"ב ה"ו): אמר רבי פינחס 'טוב וישר' (תהלים כה ח), למה הוא טוב, שהוא ישר, ולמה הוא ישר, שהוא טוב, 'על כן יורה חטאים בדרך' (שם) שמורה דרך תשובה. שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, אמרו להם 'חטאים תרדף רעה' (משלי יג כא). שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, אמרה להן 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד). שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו, אמר להן יעשו תשובה ויתכפר לו. היינו דכתיב 'על כן יורה חטאים בדרך' יורה לחטאים דרך לעשות תשובה. ובפסיקתא דרב כהנא (כז ז) וכן בילקוט (יחזקאל רמז שנח) נוסף, שאלו לתורה חוטא מהו עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו.

ביאר המהר"ל מפרגא ע"ה (נתיבות עולם נתיב התשובה פ"א): במדרש הזה בא לבאר כי אם שהאמת הוא שמצד השכל אין ראוי שיהיה לחוטא תשובה, מכל מקום יש לאדם תשובה, ואף כי נפלאות היא בעינינו. וזה שאמר 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך', ורוצה לומר שה' יתברך הוא מורה

ה' יראה ללבב וחשוב בעיניו הקרבן שמביא כפי יכלתו

(מנחות קד): את הפסוק (להלן א ב) 'ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', אמר ר' יצחק, מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש', אמר הקדוש ברוך הוא, מי דרכו להביא מנחה, עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני. וכיוצא בזה כתיב בפסוק שלפנינו, כי מהתיבה 'מכס' למדנו שה' מבקש מהאדם שיעבוד אותו כפי כוחו ויכולתו, ומאיך תיבת 'מכס' משמעותה גם מעצמותכם. דבא לרמוז לנו, כי המקריב ועובד את ה' כפי יכולתו, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב את עצמו.

וזה הביאור בפסוק אדם כי יקריב מכס קרבן לה', כאשר אדם כי יקריב, האל יתברך אינו מעריך הקרבן אליו, אלא רואה שהוא מכס, לכך מתפייס בדבר שהוא כפי ערככם, מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, יש שיביא בהמה גדולה ויש שיביא בקר, ויש שאין בערכו אלא שיביא צאן, כל אחד יביא כפי ערכו מן הבהמה מן הבקר מן הצאן כפי ערכו.

המביא כפי ערכו כאילו הקריב עצמותו ונפשו

יתכן להוסיף על דבריו, כי הנה על האדם העושה כפי ערכו ויכולתו דרשו בגמרא

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַה', מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן מִקְרִיבֵינוּ אֶת קִרְבָּנְכֶם (א ב). חסד גדול עשה הא-ל יתעלה עם האדם, שאינו מבקש ממנו לשרתו לפי גדולתו של ה' יתברך, אלא לפי יכולתו של האדם, וכפי שביאר ביד יוסף לרבי יוסף צרפתי ע"ה (כי תבוא דרוש א'): הנה אמת ויציב שאחד מחסדי האל יתברך שעושה עם בראויו, שאינו שואל מהאדם שישמשנו כפי ערך גדולתו ורוממותו, אלא כפי כוחו ויכולתו של האדם, אם מעט מעט ואם הרבה, כפי השגת יכלתו, עשיר בשורו בינוני בשיו עני בתרנגולתו,

רמז לג' עיקרי הקדושה בעולם הזה

כי כדי שיבוא האדם לפני ה' יש לו לשחוט ולמעט בדברים הרמוזים כאן. על ירך רומז על קדושת הברית שבירך. המזבח - קדושת האכילה, שכידוע שולחנו של אדם הרי הוא כמזבח. צפונה - רמז לתאוות הממון וכדכתיב (איוב לו כב) 'מצפון זהה יאתה'. ואז יוכל להיות לפני ה', שבכך מתקדש כל גופו ונעשה ראוי להיות לפני ה'.

בשלושה אלו, קדושת האכילה, קדושת הממון וקדושת הדברים שנפשו של אדם מחמתן ובכלל זה קדושת הברית והנוגעים אליה, כשמירת העיניים והמחשבה וקדושת הבית.

אמר הרבי הקדוש רבי ישראל מרוזין ע"ה, דבר זה רמזה לנו תורה בנועם אמריה: ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה', ללמדנו

וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יֵרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוּנָה לִפְנֵי ה' (א) (יא). אמרו צדיקים הנה ענייני הקדושה רבים הם, שבכל דבר ודבר יכול ואף נדרש מהאדם לקדש את עצמו לעשות הדברים לשם פועל, וכשהולך בדרך זו מקדש את עצמו ואת סביבתו וזוכה להשראת השכינה. אך עיקרי התעצמות הקדושה עיקרם

כשבדוק כל אבר ואבר מאבריו בפני עצמו ידע את מצבו

אף על גב דאתגזר עליה עונשא, יתקרע ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה.

כח הפה גם כאשר הלב אטום וסתום

ואף כשהאדם מנסה לרחוץ את לבו ורואה שלבו אטום אל יפול לבו בקרבו, כי גלוי וידוע לפני רבון העולמים שרצוננו לעשות רצונו ולקיים כל מצוותיו חוקיו ומשפטיו, ולא להיכשל בשום נדנדוד חטא והרהור עוון במחשבה בדיבור ומעשה, וחפצים אנחנו להרגיש את ההרגשות הגדולות שאדם צריך להרגיש אחר שעושה חטא, אך מה נעשה ותוקף הגלות אוטם וסותם את ליבנו בחותם בתוך חותם, ופעמים שקשה להרגיש אפילו הרגשה קטנה, לא גנוחי ולא לילל.

אך על זה אמר הנביא (הושע יד ג) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה', אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו, שאף שהלב אינו מרגיש, עם כל זאת נקח עמנו דברים, ועל דרך שכתוב 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו', והקשה **בשם משמואל** (נצבים תרע"א ד"ה כי קרוב) ובעוד ספרים, מדוע נכתב 'בפיך' קודם ל'לבבך', הרי סדר התשובה היא שבתחילה מתחרט בליבו ואחר כך מתודה בפיו, וביארו שישנם פעמים שהלב אינו מרגיש חרטה ועדיין אינו מבין את גודל הריחוק שיש לעושה עבירה, אך לכל הפחות יתחיל בפיו ויתוודה על עוונותיו, וישפוך שיח פני בוחן לבות שיפתח ליבו לתשובה וחרטה, ואחר כך יסייע לו הקב"ה ויכנסו הדברים לליבו.

מעלת המחשב לעשות מצוה אף שלא עשאה

וכבר אמרו צדיקים על דברי הגמרא (ברכות ו.) 'חישב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה', שכאשר אדם עושה מצוה כמעט ואי אפשר שלא יתערב בוזה פניות ונמצא שהמצוה אינה בשלימות, אך אם נאנס ומעלה עליו הכתוב כאילו עשאה זה ביתר שלימות כי אין פניות במצוה. וכן בענין התשובה, אדם יעשה המוטל עליו ויעזוב דרכיו הרעים, ואז יבכה ויתחנן ויעשה כל מה שיכול, ואם נאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה והקב"ה יעזור לו להשלים תשובתו, ותהיה התשובה ביתר שלימות.

רכה תשבר גרם' (שם כה טו) וכפי שכתב רש"י: 'ולשון רכה' בתפילה ובתחנונים, 'תשבר' את עצם קושי הגזרה. כן הדבר אצל אבינו שבשמים שאף מי שהתרחק וקשה דרכו לחזור בתשובה שלימה, אבל אם שופך את לבו ברחמים ותחנונים וצועק לבו אל ה', ע"י זה מתעוררים רחמים מרובים ועצומים ונפתחים כל השערים, ע"י התפלות צומות וזעקות.

תיקון החטאים בבכייה מעומק הלב

כן ראינו אצל רבי אלעזר בן דורדיא (ע"ז ז.), אף שעבר עבירות חמורות ביותר, אך כששמע שאינו יכול לחזור בתשובה, תפס את עצמו וצעק ובעה מקירות לבו, שמים וארץ בקשו עלי רחמים וכו', אמר אין הדבר תלו אלא בי, נתן ראשו בין ברכיו וגעה בבכייה עד שיצאה נשמתו, יצאה בת קול ואמרה רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא.

אמנם אין לנו השגה במה שהצליח לתקן ואת הניצוצות שהעלה ע"י תשובתו ולא יזיה מדריגות עצומות הגיע כדאיתא בספרי המקובלים, אך זאת נוכל ללמוד כל אחד ואחד מישראל שאף אם חטא והרשיע חלילה עד שנראה שאין לו אפשרות לחזור בתשובה, יתן ליבו לקחת לימוד מרבי אלעזר בן דורדיא, שכאשר ראה והבין שבשביל לתקן את העוונות החמורים שעבר, לא יספיקו כל ימי חייו, געה בבכייה נוראה עד שיצאה נשמתו.

וכן כתוב (ירמיה ח כג) 'מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה את חללי בת עמי', שהיא העצה לאדם שחללים הפיל במעשיו, שיתן ראשו מים ועיניו מקור דמעה, וה' יתברך ברחמי שרואה את צערם ודמעותיו ולפניו נגלו כל מצפוני הלב ורואה שמתחרט על מעשיו, אף שאין בכח האדם לתקן מעשיו בעצמו, משלים הקב"ה את תשובתו ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין מ.). ולא עוד אלא גם ממתיק את הדין מעליו, שבכוח הדמעות לשבור כל מחיצה וגזירה שחלילה נגזרה על האדם כדברי הזהרה הקדוש (ויחי רכג.): כל בר נש דאושיד דמעין קמיה דקודשא בריך הוא,

והפשיט את העלה ונתח אתה לנתחיה. ונתנו בני אהרן הפהן אש על המזבח וגו'. וערכו בני אהרן הפהנים את הנתחים וגו'. וקרבו וקרעו ירחץ במים והקטיר הפהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לה' (א ט-ו).

מכאן לימדנו הרה"ק יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב ע"ה דרך תשובה לשוב לאבינו שבשמים. וכך דרש, על האדם לקחת כל אבר ואבר מרמ"ח איבריו בפני עצמו, ויבדוק ויעיין איזה פנים וצורה יש לו. ובכך הפשיט את העולה היא הגאווה שבאה לו לאחר שעשה איזה מצוה וחושב שבא לשלימות, ובכך שינתח ויעיין בכל אבר לבדו, יראה שעדיין יחסר הרבה לבוא לשלימות.

כשבוכה ומתחנן בדמעות יכול לטהר נפשו

והמשך הכתובים מורים לנו אף הם, מה יעשה האדם לאחר שרואה את מצבו כי נורא הוא, שלאחר מכן כתוב **וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים וגו' על העצים אשר על האש וגו'**, ובא ללמד שאש בקרבו תוקד, בהעלותו את מצבו על לבו. ואז **וקרבו וקרעו ירחץ במים**, שלבו ימס כמים מהמצב שנמצא בו, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט קלו) 'פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך'.

כפי שאמרו בספרן של צדיקים על הפסוק (במדבר לא כג) 'כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר, וכו' וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים', ישנם דברים שיעברו ויחלפו באש, ויש דברים שהם בבחינת 'אשר לא יבוא באש' ועליהם נאמר 'תעבירו במים' שצריך להוריד דמעות כפלגי מים כדי לטהר נפשו לה'. שצריך האדם להשתמש בכל האמצעים העומדים לרשותו כדי לזכות להתקרב חזרה לאביו שבשמים. אפשר לרמוז במה שאמרו בגמרא (ר"ה לג.): שתי דרכים לפרש 'תרועה' שנאמרה בתורה, או 'גנוחי גנח' או 'לולי לילל', שצריכים לגייס את כל הכוחות, אם באש אם במים, אם בגניחה אם בלילה, וכשאדם עושה כל שביכלתו עוזר לו הקב"ה וזוכה שיתרצה עבד אל אדוניו.

וידוע שכל עולם הזה הוא משל, וכמו בעולם הזה אם בן מתחנן לאביו אפילו בדבר הקשה עליו, אולם אם הוא בבחינת 'תחנונים ידבר רש' (משלי יח כג), אזי 'לשון

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים עיצוב ונימוד: שוקי קטר

פרשת ויקרא

הפעם הראשונה לאחר שיחה זו שהייתה 'נסיעה' המונית של חסידים ללובלין אירעה ביום מתן תורה. ואכן, בעיצומו של יום, כשאלפי חסידים ואנשי מעשה, ביניהם גדולי הצדיקים שבדור, התכנסו ובאו בבית מדרשו של החוזה, קם החוזה ממקומו ועלה על הבימה כשהוא פותח ומכריז בפני קהל ועדה: ישראל קדושים! מדוע טרריתו עצמכם לבוא אלי ולשם מה אתם עושים כן? מה לכם לפזר לחינם הון כה רב להוצאות הדרך? הלא תדעו כי אינני רבי כלל ועיקר, ולכן מוטב שתשבו כולכם בבתיכם, תעסקו בתורה ועבדו את ה' בשמחה!

דבריו היוצאים מן הלב של החוזה מלובלין, שהיו מהולים בשפלות ובענווה, עשו רושם עצום על כל השומעים. הנה הם זכו ברבי שהגיע למדרגות כה מופלאות במידת הענווה. למותר לציין שאיש מבין החסידים לא העלה על דעתו לעזוב את החוזה מלובלין, אדרבה, כל החסידים התקשרו אליו ביתר שאת וביתר עוז. לא זו בלבד אלא שדברי הענווה של החוזה בפני עדתו עשו להם כנפיים בכל המדינות, ועוד רבים וטובים החלו לנסוע ללובלין. דרכי ארץ פולין מכל עבר הוליכו אל בית מדרשו של צדיק הדור.

לא נחה דעתו של החוזה מלובלין ובכל עת הוסיף לדבר עוד ועוד משפלותו ומפחיתות ערכו, עד שכל השומע תצילנה אזניו. היו חסידים שהדברים הללו לא נעמו לאזניהם והם ביקשו לשכנע את רבם שאין הוא שפל כדבריו, אך ללא הועיל. החוזה מלובלין אכן היה בטוח שהוא קטן מכל אדם.

באחת מסעודות השבת החל החוזה להזכיר לפני הנאספים את חטאיו שכאילו חטא בהם והסביר לשומעיו כי איננו מבין מדוע באים אלי אנשים. שמע זאת הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א ואמר להיושבים בסמוך אליו: אני מוכן להישבע שרבינו הוא צדיק גמור! הגיעו הדברים לאזני החוזה והוא השיב ואמר לרבי משה: אפילו אם מאה אנשים ישבעו שאני צדיק, הרי בעולם האמת לא ישאלו אותם אלא אותי, והרי אני יודע את האמת שאינני צדיק.

עברה תקופה נוספת והנה שוב נפגשו שני ההרים הגדולים, החוזה מלובלין וראש הברזל. כיון שראהו, החל שוב ראש הברזל

עליהם כי כל אות ואות מהם שווה דינר זהב!

רטן איפוא ראש הברזל באזניו של החוזה ושאלו: אולי יואיל מר להודיעני מהיכן הוא ההיתר להרשות ליהודים המתגוררים במקומות מרוחקים לבוא אליכם? וכי אינכם חסים על ממונם של ישראל המתבזז לריק? הלא הוצאות הדרך עולים להם בממון רב, ושמה תאמר, משופעים הם בממון, לא ולא, כל זהוב עמלים הם עליו ביזע רב, ובעוד שלפי היושר צריכים הם לפרנס את משפחתם הגדולה, לשלם שכר לימוד ולדאוג לכל ההוצאות הרבות המשתרגות כריחיים על צווארם, הנה מר נותן להם עידוד לבוא ללובלין ולהיות שם זמן זמנים טובא, ואפילו שבועות שלמים?! וכששואלים אותם: מפני מה אתם באים ללובלין, מה הם אומרים, ללמוד תורה אנו באים, בעוד שהם יכולים ללמוד בביתם בדיוק את כל מה שהם לומדים כאן בלובלין, שהרי אין כאן ספרים נדירים שאין בכל מקומות מושבותיהם.

ניסה החוזה מלובלין להסביר ולומר: וכי לדעת מעלת תורתו מוטלת אשמה זו עלי? וכי מה יכול אני לעשות לכך שאנשים אלו נטפלו עלי ומגיעים ללובלין? אילו הייתי המצווה עליהם לבוא הנה, בוודאי שהיה מקום לטעון כלפי, אבל עתה, שגם אני אין דעתי נוחה מזה, אדרבה ואדרבה, שמא רבה של לובלין ישיאני עצה טובה כיצד יעלה בידי לפעול עליהם שלא יטרחו לבוא הנה.

הדברים נעמו לאזניו של ראש הברזל והוא אמר לחוזה מלובלין בשנינות ובחיוך: בוודאי, אשיא לכם עצה הוגנת וראויה עד למאוד: בפעם הבאה שיתקבץ קהל גדול ויבוא אליכם, עלו על הבימה והכריזו בפומבי ובקול גדול: שמעו נא רבותי, מהיום והלאה אינני עוד רבי! דעו לכם כי הכל טועים בי, ומוטב שישבו כל אחד לביתו ויעסוק בתורה ואל יטריח עצמו לבוא הנה ממרחקים לחינם וללא תועלת.

הנהן החוזה מלובלין בראשו ואמר: בוודאי שצודקים אתם, וכך בדיוק אעשה [ולהשלמת העניין ראה בדברי ההסכמה שכתב החוזה מלובלין לספר 'אורח לחיים': 'הגם שאין דרכי להתנהג בגדולות כי ידע אנוש ערכו שאיני לא רב ולא מגיד'].

אומרים עליך צדיק אתה

זקני החסידים היו רגילים לספר על ויכוחים כהנה וכהנה שנערכו בין הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א לבין הגאון הנודע רבי עזריאל, רבה של לובלין, שלנוכח חריפותו וגאונותו הרבה קיבל את התואר הייחודי: "ראש הברזל". דעתו של ראש הברזל לא הייתה נוחה מדרך החסידות שהחזיה מלובלין הביא איתו מבית מדרשו הגדול של רבו הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א והוא הרבה להתרעם עליה. היה זה כאשר החוזה מלובלין והראש הברזל נפגשו יחד כשהזמנו אל סעודת ברית מילה של אחד מבני העיר לובלין, אשר לפי תומו ביקש גם מהחוזה מלובלין וגם מהראש הברזל להגיע לשמחתו, כשהוא אינו יודע ולא כלום כי פגישתם של שני מוזמניו אלו תביא להקפדה מצידו של הראש הברזל.

ואמנם, מהרה הפכה הפגישה בין השניים לטעונה ביותר. הראש הברזל ניצל את ההזדמנות שניתנה לו והוא גער בחוזה מלובלין על דרכו המשונה, ואף התרעם בדברים חריפים על תנועת החסידות בכלל.

דווקא החוזה מלובלין עצמו היה נוהג כבוד רב בראש הברזל, אם בשל היותו מרא דאתרא ורב העיר לובלין, אם בשל היותו גאון מופלג בתורה, סיני ועוקר הרים, ואם בשל שהחוזה מלובלין ראה כי כל דבריו ומעשיו הם לשם שמים. התנגדותו לדרך החסידות לא הייתה מחמת נגיעות אישיות, אלא באמת משום שסובר היה כי אין זו דרך טובה והגונה. כיון שכן נזהר היה החוזה מלובלין מלפגוע בכבודו של ראש הברזל והיה תמיד מדבר לעומתו בהכנעה גדולה. גם מול הטענות הרבות שהשמיע הראש הברזל היה החוזה מלובלין מנסה להפיס את דעתו בדברים רכים המשיבים את הלב.

בפעם ההיא טענתו של ראש הברזל הייתה מופנה כלפי הנסיעות אל הצדיק ועל כך שאנשים מגיעים ללובלין מכל קצוות ארץ, מהם המגיעים לשבתות וימים טובים ויותר מהם אלו המגיעים לשבוע או שבועיים להסתופף בצל הקודש ולהרוות את צמאונם בדברי התורה והחסידות הנשמעים מפי החוזה, הלא המה שהעיד

להטיף מוסר ותוכחה רבה לחוזה מלובלין כדרכו תמיד, ושאלו: מדוע לא ציית מר לעצתי הטובה? למה לא הכרזתם לפני כל החסידים כי אינכם רבי וחבל על כל המעות שהם מפזרים על לא דבר.

נענה לו החוזה בתום לב: דעו לכם, שכדברית עשיתי, ועוד יותר מכך. יכול אני להביא לכם עדים לרוב מתוך כל ההמון ששמע אותי מכריז בפני הקהל הרב שבא אלי ומבקש מהם בתחנונים לבל יוסיפו לבוא אלי, כי אינני רבי, ובמטותא שאל תפזרו מעותיכם סתם כך, אך מה אני יכול לעשות שמני אותו יום עוד התרבו הנוהרים אלי...

עצר ראש הברזל את החוזה מלובלין באמצע דבריו ואמר לו: יש לי בעדו עצה אחרת, טובה מקודמתה. יקום נא ויקרא אל החסידים בקול גדול: דעו כי רבי גדול אנכי, בואו אלי בהמוניכם, והם יראו בזה גילוי של גאווה, וממילא יעקרו את רגליהם מבית מדרשו...

מבין ריסי עיניו של החוזה נשקף מבט של תחנונים, והוא נענה בכנות כלפי איש שיחו ואמר: כיצד אוכל להכריז בפניהם שאני רבי? והרי דבר זה רחוק מלהיות אמת, ואילו את השקר מתעב אנכי בתכלית השנאה והתיעוב... (ע"פ סיפורו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א, 'רמתים צופים' ו' כב).

אמר הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א: והצדיקים אף על פי שהקב"ה מבטיח ומראה להם איך הם מקורבים אליו, אעפ"כ אחר שעה שוב אינם מאמינים בעצמם, וחושבים שיכול להיות שמחמת עובי עולם הגשמי נתקלקלו. וכך שמעתי ממורי ורבי רי"י מלובלין: אפילו כל העולם יאמרו עלי שאני צדיק אינני מאמין, ואפילו הקב"ה בעצמו יאמר שאני צדיק, לא אאמין רק לשעה, שאחר כך אפשר כבר שאני מקולקל.

כתב הרה"ק הייטב לב' זיע"א (פרשת נח): ידוע (גדה ל:) שמשביעין אותו: אפילו כל העולם אומרים עליך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע. ובסמ"ק (סי' יז) מונה בין הלאוין שלא להיות צדיק בעיניו, שנאמר (דברים ט ד) אל תאמר וגו' בצדקתי, עי"ש ובספר המצוות. ושמעתי בשם צדיק אחד שאמר, אפילו יאמר לי השי"ת בעצמו שאני צדיק, שבדאי אני מאמין כי אמת הדבר, היינו באותו רגע שאומר ה', אבל ברגע שאחר זה שוב יוכל להיות ח"ו שאינו כן,

כי יש קונה עולמו בשעה אחת (עבודה זרה י:), ויש להיפך חלילה, ועל דרך שאמרו בקדושין (מט:): המקדש אשה על מנת שאני רשע, אפילו כל ימיו היה צדיק הרי זו מקודשת, עי"ש. ועל כן, אפילו אם שמעתי מפי השי"ת עצמו שאני צדיק, ברגע שאחר זה לא הייתי מחזיק את עצמי לצדיק, ע"כ שמעתי. ועל פי זה פירשתי (רב טוב, פר' נח): 'עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה' (בראשית כב יב), כלומר, ברגע זו ידעתי, אבל ברגע שאחר זה כביכול אני שולל ממני הידיעה שאינו מזדקק לבחירה. ועיין באור החיים סוף בראשית (ד"ה עוד נראה) על הפסוק (לעיל ו, ה) וירא ה' עיין שם דברי הרמב"ם (תשובה פ"ה ה"ה).

ולזה בשעה שאמר השי"ת לנח: 'כי אותך ראיתי צדיק', שבדאי נח היה מאמין באותו רגע שהוא צדיק, ונחסר לו אז המצוה שלא להיות צדיק בעיניו, שהוא אחד מתרי"ג מצות לדעת סמ"ק, ושוב אין לו אז תואר תמים. מה שאין כן שלא בפניו, שהוא מחזיק את עצמו שאינו צדיק, ומקיים הלא תעשה זו, על כן יש לו תואר תמים. וזה עצמו הטעם שאין אומרים אלא מקצת שבחו בפניו ולא כולו, כי אם יאמרו לו, פן יאמין ונחסר לו לא תעשה הנ"ל, ושוב באמת אין לו כל שבחו, מה שאין כן שלא בפניו, והבן.

הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א היה מסתופף בצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א והיה חביב אצלו עד למאוד, וכמה פעמים היה לומד עמו בספרו הקדוש 'לקוטי תורה והש"ס', והיה נותן לו את ספרו בכתב יד קדשו להאכסניא ללמוד בו ולומר אחר כך לפניו. ופעם אחת לאחר שאמר לפניו המאמר הידוע, שאלו גם על המאמר שלאחריו. והשיב לו האמרי יוסף שלא עיין בו. שאלו הרה"ק מזידיטשוב: מדוע לא עיינת גם להלן? השיב לו האמרי יוסף: אחרי שרבינו לא ציווני לראות רק המאמר הזה חשבתי בנפשי שאינני כדאי לראות גם המאמרים האחרים. ונהנה הרה"ק מזידיטשוב מאוד מתשובתו.

ועל פי הדברים האלו פירש האמרי יוסף את דרשת חז"ל המובא ברש"י על הפסוק (ויקרא א א): 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאֹמֶר, וּפִירַשׁ רַש"י: לְכָל דְּבָרוֹת וּלְכָל אַמְרוֹת וּלְכָל צְוִיִּים קְדָמָה קְרִיאָה, לְשׁוֹן חֵבֵה, לְשׁוֹן שְׂמֵלֵכֵי הַשֶּׁרֶת מִשְׁתַּמְשִׁים בּוֹ. ולכאורה, אינו מובן מדוע הוצרך לקרותו בכל פעם? וביאר האמרי יוסף על פי מה

שאמר רבינו הקדוש מלובלין, שאם יאמר לו מלאך או שרף שהוא צדיק, לא יאמין לו כי הוא יודע בעצמו שאינו כן, אבל אם יאמר הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא צדיק יאמין לו על אותו רגע לבד, אבל לא על אחרי כן, כי שמא תאבד צדקתו. עד כאן דבריו הקדושים של החוזה מלובלין.

והכא נמי, משה רבינו היה במדרגה זו שהיה חושב תמיד שהוא גרוע מכל אדם, והשי"ת לא יקרא לו עוד רק לאדם אחר מישראל. ואע"פ שהיה השי"ת קורא לו ומדבר עמו, היה חושב שעד כאן היה כדאי ומעכשיו אינו כדאי שידבר עמו השי"ת עוד, ועל כן חשב בדעתו לילך משם, וכן היה בכל פעם. על כן הוצרך השי"ת לקרותו בכל דיבור ודיבור (הרה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא זיע"א בהקדמת 'חקל יצחק' לספר 'אמרי יוסף'. מאמר ו אות א).

הגיד הרה"ק ה'שפע חיים' מצאנז קלויזנבורג זיע"א (חט"ז עמ' רג): 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את ברית' (שמות יט ה). יש לפרש על פי הרב הקדוש מלובלין זיע"א שאמר בענותנותו: אפילו אם אשמע ממלאכים ושרפים שאומרים עלי שאני צדיק לא אאמין לדבריהם, ואפילו אשמע מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו אז אהיה מוכרח להאמין, אלא שרק על אותו רגע אבל על הרגע האחר כבר איני בטוח בי בכלל שלא אפול ח"ו ממדרגתי. וזו כוונת הכתוב 'ועתה, פירוש, רק כעת על רגע זה אתם בטוחים בעצמכם, אפילו 'אם שמוע', היינו שתשמעו ממני שאתם במדרגה שתשמעו בקולי, מכל מקום כל זאת רק על 'ועתה', על רגע אחד, אבל על להבא צריכים שוב שמירה שלא יפלו ח"ו ממדרגתם.

וכתב הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זיע"א (ליקוטים): עוד פעם אחת שמעתי ממנו [מרבינו הבעל שם טוב זיע"א] בליל שבת שאמר אלי, בתוך אשר ביאר פסוק (דברים ל יב) 'מי יעלה לנו השמימה', וחייב ונישק אותי ואמר שהם ראשי תיבות: 'מילה' וסופי תיבות 'הויה', ואמר בזה הלשון: דא שווער איך אייך, שיש איש בעולם ששומע תורה מפי קודשא בריך הוא ושכינתיה, לא מפי מלאך ולא מפי וכו' ואינו מאמין עצמו שלא ידחה מאת הקב"ה ח"ו, כי בקל יכול לדחות לנוקבא דתהומא רבה. וסמך על פסוק (שם) 'לא בשמים הוא ולא מעבר לים'. ה' יקרר אותנו בימין צדקו.